

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 30 (670) ■ 7 avqust 2013

www.vergiler.az

Qiyməti: 40 qəp.

Sosial-iqtisadi uğurlarla zəngin mərhələ

Azərbaycan 2013-cü ilin birinci yarısında da dinamik inkişafını davam etdirmişdir

Azərbaycanın son illərdə ciddi makroiqtisadi uğurlara imza atması, beynəlxalq əhəmiyyətli layihələrin gerçəkləşməsində aparıcı söz sahibi kimi çıxış etməsi dövlət idarəçiliyinin uzun illər ərzində formalaşmış, təcrübədən uğurla çıxmış çevik mexanizmlər əsasında həyata keçirilməsi nəticəsində mümkün olmuşdur. Respublikanın bütün problemlərinə milli dövlətçilik kontekstindən yanaşan, cəmiyyətin ümumi inkişaf qanunauyğunluqlarını dəqiq şəkildə qiymətləndirməyi bacaran, eyni zamanda ictimai həyatın müxtəlif sahələrindəki çatışmazlıq və nöqsanlar haqqında səhih təsəvvürə malik olan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev pragmatik liderlik keyfiyyətləri sayəsində yeni dövr üçün qarşıda duran prioritet vəzifələri dəqiq şəkildə müəyyənləşdirə bilmişdir.

Dövlət başçısı müasir dünyada iqtisadi inkişaf potensialının hər bir dövlətin gücünü şərtləndirən başlıca amil olduğunu ilk gündən düzgün müəyyənləşdirmiş, rəhbərlik etdiyi komandanın bütün səylərini də məhz bu istiqamətdə səfərbər etmişdir. Cənab İlham Əliyevin elmi əsaslarla yeritdiyi sosial-iqtisadi strategiya nəticəsində cəmiyyətin ümumi potensialının milli məqsədlər naminə səfərbər olunması inkişaf prosesində yüksək dinamizmi və məqsədyönlülüüyü təmin etmiş, hər bir mərhələ üçün qarşıda duran vəzifələrin həllinə real imkanlar açmışdır. Azərbaycan Prezidenti cəmiyyət qarşısında verdiyi bəyanatlara sadıqlığını, yürütdüyü siyasətin reallığa adekvat olduğunu son 10 ildə əməli işi ilə sübuta yetirərək formalaşdırdığı işlək mexanizmlər əsasında islahatların davamlılığını, ardıcılığını təmin etmiş, ictimai həyatın bütün sahələrində intibah və tərəqqinin əsasını qoymuşdur.

Hakimiyyətin mütəmadi olaraq gördüyü işlərlə bağlı xalqa hesabat verməsini mütərəqqi ənənə kimi formalaşdıran Prezident İlham Əliyev bunu həm də şəffaf, səmərəli və demokratik idarəetmənin mühüm formulu hesab edir. Bu cür hesabatlar, eyni zamanda, konkret dövr ərzində əldə edilmiş nailiyyətlərin qiymətləndirilməsi, müstəqil dövlətimizin əldə etdiyi uğurların ictimaiyyətə düzgün, obyektiv çatdırılması, məvcud problemlər ətrafında müzakirələrin aparılması, bu problemlərin həlli yollarının tapılması üçün səmərəli vasitəyə çevrilmişdir.

Azərbaycan Prezidentinin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin 2013-cü ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına həsr olunmuş iclası ölkə iqtisadiyyatına yatırılan sərmayələrin dinamik artımını, eləcə də Azərbaycanda yerli və xarici sərmayələri stimullaşdıran normal makroiqtisadi mühitin mövcudluğunu bir daha təsdiqləyir. Prezident İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin son iclasında ölkə iqtisadiyyatına 12,6 milyard dollar civarında investisiya qoyulmasını müsbət göstəricilərdən biri kimi xarakterizə etmişdir: «Hesab edirəm ki, 12,6 milyard dollar səviyyəsində qoyulan sərmayə çox gözəl göstəricidir. Əgər biz bu tempi saxlaya bilsək, ilin sonuna qədər sərmayələrin səviyyəsi təqribən 25 milyard dollara çatacaqdır. İlin əvvəlində mən qarşıya vəzifə qoymuşdum ki, bu il Azərbaycana qoyulacaq sərmayə keçən ildəkindən az olmamalıdır».

2010-cu ildə ölkə iqtisadiyyatına 15,5, 2011-ci ildə isə 20 milyard dollar investisiya qoyulmuşdur. Son illər ümumi investisiya portfelinə daxili sərmayələr prioritetliyini qorumaqla, təxminən 65-70% təşkil etmişdir. Ümumilikdə, dinamik artım tempi nəticəsində qeyri-neft sektoru üzrə vergi daxilolmalarının ÜDM-dəki xüsusi çəkisini 2003-cü ildəki 10%-dən 2013-cü ilin birinci yarısında 12%-dək yüksəlmişdir. Bu göstəricilər hökumətin investisiyaların şaxələndirilməsi sahəsində yürütdüyü siyasətin səmərəliliyinə dəlalət edir.

Hökumətin son iclasında bildirildiyi kimi, 2012-ci ildə və 2013-cü ilin ötən 6 ayında dövlətin maliyyə vəsaiti hesabına nəhəng investisiya proqramlarının həyata keçirilməsi büdcə xərclərinin əhəmiyyətli dərəcədə artımına səbəb olmuşdur. 2012-ci ildə büdcə xərcləri 2011-ci ildə müqayisədə 13,1%, 2013-cü ilin birinci yarısında isə 31,6% artmışdır. Bundan başqa, hesabat dövründə əhalinin pul gəlirlərinin artım tempi 7,1% təşkil etmiş və inflyasiyanı ənənəvi olaraq 5,1% üstələmişdir. Ölkə üzrə orta aylıq əməkhaqqı 6,8% yüksələrək 408,8 manat təşkil etmişdir. Xarici dövlət borcunun ÜDM-ə nisbətinin aşağı səviyyədə saxlanılması, son 6 ayın nəticələrinə görə isə məcmu valyuta ehtiyatları məbləğindən 9 dəfəyədək az olması ölkədə makroiqtisadi vəziyyətin dayanıqlığını bir daha təsdiqləyir.

Nazirlər Kabinetinin 2013-cü ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına həsr olunmuş iclası ölkə iqtisadiyyatına yatırılan sərmayələrin dinamik artımını, eləcə də Azərbaycanda yerli və xarici sərmayələri stimullaşdıran normal makroiqtisadi mühitin mövcudluğunu bir daha təsdiqləyir. Prezident İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin son iclasında ölkə iqtisadiyyatına 12,6 milyard dollar civarında investisiya qoyulmasını müsbət göstəricilərdən biri kimi xarakterizə etmişdir: «Hesab edirəm ki, 12,6 milyard dollar səviyyəsində qoyulan sərmayə çox gözəl göstəricidir. Əgər biz bu tempi saxlaya bilsək, ilin sonuna qədər sərmayələrin səviyyəsi təqribən 25 milyard dollara çatacaqdır. İlin əvvəlində mən qarşıya vəzifə qoymuşdum ki, bu il Azərbaycana qoyulacaq sərmayə keçən ildəkindən az olmamalıdır».

2010-cu ildə ölkə iqtisadiyyatına 15,5, 2011-ci ildə isə 20 milyard dollar investisiya qoyulmuşdur. Son illər ümumi investisiya portfelinə daxili sərmayələr prioritetliyini qorumaqla, təxminən 65-70% təşkil etmişdir. Ümumilikdə, dinamik artım tempi nəticəsində qeyri-neft sektoru üzrə vergi daxilolmalarının ÜDM-dəki xüsusi çəkisini 2003-cü ildəki 10%-dən 2013-cü ilin birinci yarısında 12%-dək yüksəlmişdir. Bu göstəricilər hökumətin investisiyaların şaxələndirilməsi sahəsində yürütdüyü siyasətin səmərəliliyinə dəlalət edir.

Hesabat dövründə qeyri-neft sektorunun mü-

hüm sahəsi olan aqrar sektor da dinamik inkişaf etmişdir. Ölkə başçısı tərəfindən imzalanmış çoxsaylı dövlət proqramlarından, aqrar sahənin orta və uzunmüddətli inkişaf strategiyalarından irəli gələn vəzifələrin səmərəli icrası ölkəmizin insan resurslarının və iqtisadi potensialının əsas mənbəyi olan regionlarda və kəndlərdə yaşayan insanların rifah halının yaxşılaşdırılmasına öz töhfəsini vermişdir. Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılara dövlət tərəfindən maliyyə dəstəyi davam etdirilməklə «2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında əhalinin ərzaq məhsulları ilə etibarlı təminatına dair Dövlət Proqramı»nın icrası üçün 37 milyon manat, kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarının dəstək verilməsi, kənd təsərrüfatı texnikasının, aqrokimyəvi maddələrin alınması və digər lizin xidmətlərinin göstərilməsi məqsədi ilə «Aqrarlıq» Acıq Səhmdar Cəmiyyətinə 60 milyon manat, o cümlədən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan 25 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

İnkişafın keyfiyyətə yeni və sürətli mərhələsinə yaşayan Azərbaycanı xarakterizə edən əsas xüsusiyyətlərdən biri həm də formalaşdırılmış möhkəm iqtisadi əsaslar fonunda əhalinin rifah halının davamlı olaraq yüksəldilməsi və etibarlı sosial müdafiəsinin təşkilidir. Sosial-iqtisadi tərəqqi prosessində qazanılan nailiyyətlərin miqyasının ildən-ilə genişlənməsi əhalinin bütün təbəqələrinin həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması ilə bərabər, bu istiqamətdə əlavə tədbirlərin də uğurla reallaşdırılmasına yeni imkanlar açır. Ölkə başçısı cənab İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin 2013-cü ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi yekunlarına həsr olunmuş iclasında bununla bağlı demişdir: «Sosial məsələlərə gəldikdə, bu altı ayda maaşlar artıb. Bu gün Azərbaycanda orta əməkhaqqı 520 dollar səviyyəsindədir. Orta pensiya 200 dollar səviyyəsindədir. Gələn illərdə bu rəqəmlər artacaqdır. Bu rübdə vətəndaşların pensiyaları da, əməkhaqları da artırılacaqdır. Gələn illərdə də eyni siyasət aparılacaqdır. Bir daha demək istəyirəm ki, iqtisadi islahatlar çox güclü sosial siyasətlə dəstəklənməlidir. Hesab edirəm ki, ölkəmizin bu sahədə əldə etdiyi uğurlar nümunə ola bilər».

rəsmi xronika

Dövlət başçısı Almaniyanın ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfirinin etimadnaməsini qəbul etmişdir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 6-da Almaniya Federativ Respublikasının ölkəmizdə yeni təyin olunmuş fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri xanım Haydrun Tempelin etimadnaməsini qəbul etmişdir.

Ramazan bayramı münasibətilə dövlətimizin başçısını təbrik edən xanım Haydrun Tempel Prezident İlham Əliyevə və Azərbaycan xalqına xoş arzularını çatdırmışdır. O, ölkəmizdəki diplomatik fəaliyyəti müddətində Almaniya ilə Azərbaycan arasında ikitərəfli əlaqələrin bütün istiqamətlərdə daha da genişləndirilməsi ilə bağlı söylədiyi əsərgəməyəcəyini demişdir.

Dövlətimizin başçısı ölkələrimiz arasında ikitərəfli əlaqələrin yüksək səviyyədə olduğunu vurğulamışdır. Azərbaycanla Almaniyanın uzun illər fəal əməkdaşlıq etdiyini bildirən Prezident İlham Əliyev bu əməkdaşlığın müxtəlif sahələrdə, o cümlədən iqtisadi sahədə genişləndirilməsi üçün qarşılıqlı marağın olduğunu qeyd etmişdir. İkitərəfli münasibətlərimizin inkişaf etdirilməsi üçün böyük potensialın olduğunu deyən dövlətimizin başçısı xanım Haydrun Tempelin bu münasibətlərin daha da möhkəmləndirilməsi işinə öz töhfəsini verəcəyinə əminliyini ifadə etmişdir. Görüşdə Avropa İttifaqı, Cənub dahlizi, qeyri-neft sektoru, sərmayə qoyuluşu və digər sahələrdə əməkdaşlıqla bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Kolumbiya Konqresinin Nümayəndələr Komitəsi Dağlıq Qarabağ münaqişəsi və Xocalı soyqırımına dair qərar qəbul etmişdir

Azərbaycan Respublikasının Meksika Birləşmiş Ştatlardakı səfirliyindən verilmiş məlumata əsasən, cari ilin iyulun 30-da Kolumbiya Respublikası Konqresinin Nümayəndələr Palatasının Xarici İşlər və Milli Müdafiə Məsələləri üzrə II Komitəsi Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi və Xocalı soyqırımına dair qərar qəbul etmişdir.

Kolumbiya Konqresinin Nümayəndələr Palatasının sədri Hernan Penaqos Xiraldonun irəli sürülən «Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi» adlı qərar layihəsi Palatanın II Komitəsində səsverməyə qoyulmuş və yekdilliklə qəbul edilmişdir.

Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AzərTAC-a bildirmişlər ki, sənəddə Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ regionu və onun ətrafındakı yeddi rayonun Ermənistan tərəfindən işğal olunması, bu hərbi təcavüz nəticəsində Azərbaycan əhalisinə qarşı törədilmiş cinayətlər, o cümlədən dinc əhalinin öldürülməsi və əlil edilməsi, Azərbaycan vətəndaşlarının hüquqlarının pozulması, xüsusilə Xocalıda baş vermiş soyqırım aktı və tərəflər arasında bərqərar edilmiş atəşkəs rejiminin pozulması qətiyyətli pislənilmişdir.

Qərarda, həmçinin, Azərbaycan və Ermənistanın beynəlxalq miqyasda tanınmış sərhədlərinə hörmət prinsiplərini rəhbər tutaraq, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurasının 822, 853, 874 və 884 sayılı qətnamələrinin yerinə yetirilməsi barədə Ermənistan Respublikası hökumətinə çağırış ifadə edilmişdir.

Bildirilir ki, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə dair Kolumbiya Konqresinin Nümayəndələr Palatasının sədri Hernan Penaqos Xiraldonun irəli sürülən Xarici İşlər və Milli Müdafiə Məsələləri üzrə II Komitəsinin üzvləri üçün hazırlanan altı səhifəlik icmalda bu münaqişə, eləcə də Azərbaycan torpaqlarının 20 faizinin Ermənistan tərəfindən işğal edilməsi və bu işğalın regionda sülhə və əmin-amanlığa təhdid olması, rəsmi Yerevanın təcavüzkar siyasəti nəticəsində bir milyondan artıq azərbaycanlının öz yurdlarından qaçqın və məcburi köçkün düşməsi barədə ətraflı məlumat verilmiş və pislənilmişdir.

İcmalda münaqişənin tarixinə nəzər salınır və Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın Xocalı şəhərində törətdikləri soyqırımın ağır nəticələri barədə məlumat verilir. İcmalın sonunda Hernan Penaqos Xiraldonun Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ regionunun və ətraf rayonlarının Ermənistan tərəfindən işğalının xronologiyasını verir və işğalın qarşısının alınması və Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycan ərazilərindən dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi dörd qətnamə barədə faktları diqqətə çatdırır.

(AzərTAC)

2 | Beynəlxalq miqyaslı daha bir uğur

3 | Biznes mühitinin liberallaşmasına sanballı töhfə

4 | "Vergi dostları" layihəsinin iştirakçıları ilə görüş keçirilmişdir

5 | İstehlakçılar öz hüquqlarını bilməlidirlər

Vergilər Nazirliyinin Əsasnaməsində dəyişiklik edilmişdir

«Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi haqqında Əsasnamə»də dəyişikliklər edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 iyul 2013-cü il tarixli fərmanı ilə edilmiş dəyişikliklər yeni tarixi şərtlərə əsaslanır

«Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında» 21 dekabr 2012-ci il tarixli Qanun ilə məcəlləyə bir sıra dəyişikliklər edilmişdir. «Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi haqqında Əsasnamə»nin qeyd edilən dəyişikliklərə uyğunlaşdırılması məqsədilə «Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 29 mart tarixli 454 nömrəli fərmanı ilə təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi haqqında Əsasnamə»də dəyişikliklər edilməsi barədə» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 23 iyul 2013-cü il tarixli fərmanı ilə Əsasnaməyə edilmiş dəyişikliklər aşağıdakıları əhatə edir:

- Fərmanın 1-ci bəndinə əsasən, Əsasnaməyə 8.3-1-ci bənd əlavə edilərək vergi ödəyicilərinin vergidən yayınması və vergi qanunvericiliyinin pozulması faktları barədə şəxslərdən mürciət daxil olduqda, mürciətdə qeyd edilən faktları həmin vergi ödəyicilərinə keçiriləcək növbəti operativ vergi nəzarəti tədbiri və ya növbəti səyyar vergi yoxlaması zamanı araşdırmaq və vergi nəzarəti başa çatdıqdan sonra nəticələri barədə mürciət edən şəxslərə məlumat vermək Vergilər Nazirliyinin vəzifəsi kimi müəyyən edilmişdir.

- Əsasnamənin 9.9-1-ci bəndinə müvafiq dəyişikliklər edilmişdir. «Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında» 21 dekabr 2012-ci il tarixli 509-IVQ nömrəli Azərbaycan Respublikası Qanununun 18-ci maddəsinə müvafiq olaraq Vergi Məcəlləsinin 24.0.7-ci maddəsinə edilmiş dəyişiklikdən sonra həmin maddə aşağıdakı redaksiyada verilmişdir:

«24.0.7. Kommersiya hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatını və dövlət reyestrini aparmağa və bununla bağlı məlumatları (kommersiya hüquqi şəxslərin təsisçiləri (iştirakçıları) və onların nizamnamə kapitalındakı payları barədə

də məlumatlar istisna olmaqla) qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada və müddətlərdə müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına göndərməyə;»

- Eyni zamanda, Əsasnamənin 11.3-cü bəndinə dəyişiklik edilərək nazirliyin hüququ kimi vergi ödəyicilərinin bütün maliyyə sənədlərini, mühasibat kitablarını, hesabatları, smetaları, nağd vasitələri, qiymətli kağızları və başqa qiymətliyə, bəyannamələri və vergilərin hesablanması və ödənilməsi ilə bağlı olan digər sənədləri qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada yoxlamaqla yanaşı, mühasibat uçotu elektron formatda aparıldığı halda elektron auditin məqsədləri üçün vergi ödəyicisinin və onun filiallarının elektron daşıyıcılıqda məlumatlarının verilməsini, həmin məlumatlara birbaşa və ya məsafədən çıxış imkanının yaradılmasını tələb etmək nəzərdə tutulmuşdur.

- Fərmanın 4-cü bəndinə əsasən, Əsasnamənin 11.4-cü bəndinə dəyişiklik edilərək vergi ödəyicilərinin gəlir götürmək üçün istifadə etdikləri, yaxud vergi tutulan obyektlərin saxlanması ilə bağlı olan istehsalat, anbar, ticarət və digər binalarda (ərazilərdə) xronometraj metodu ilə müşahidənin istehsal həcminin və ya satış dövrünün müəyyənlişdirilməsi məqsədilə Vergi Məcəlləsinin 50-1-ci maddəsində müəyyən edilmiş hallarda və qaydada aparılması və kağız daşıyıcılarla birlikdə elektron formatda aparılan sənədləri götürmək hüququ ilə bağlı müddəalar qeyd edilmişdir.

- Əsasnaməyə 11.14-1-ci (hesablanmış vergilər üzrə borcların və faizlərin, təbiiq edilmiş maliyyə sanksiyalarının dövlət büdcəsinə alınması barədə məhkəmədə iddia qaldırmaq) və 11.14-2-ci (vergi risklərinin minimallaşdırılması məqsədi ilə vergi ödəyiciləri ilə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi qaydada və formada «Vergi partnyorluğu sazişi» bağlamaq) bəndlər əlavə edilərək nazirliyin yeni hüquqları müəyyən edilmişdir.

Hüquq Baş İdarəsi

E-xidmətlər şikayətlərin azalmasına şərait yaradır

Elektron xidmətlərin çeşidinin genişlənməsi şəffaflığın artmasına, vətəndaşların rahatlığına və onların dövlət qurumlarından istədiyi informasiyaları, məlumatları əldə etməsinə imkan verir. Rabitə və informasiya texnologiyaları naziri Əli Abbasov bildirib ki, son illər aparılmış araşdırmalar e-xidmətlər dövlət qurumları ilə vətəndaşlar arasında münasibətlərin tənzimlənməsi baxımından ön səmərəli vasitə olduğunu göstərir. Nazirin fikrincə, e-xidmətlər insanların şikayətlərini azalmasına da mühüm rol oynayır. Son altı ayda «Elektron hökumət» portalına 260 mindən çox mürciət edilib. İstifadəçilərin sayındakı artım paytaxtla yanaşı, bölgələrdə də müşahidə olunub. E-xidmətlərdən biznes strukturları, sahibkarlar, ictimai qurumların nümayəndələri, müxtəlif peşə sahibləri ilə bərabər, sadə vətəndaşların da istifadəsi genişlənir.

Azərbaycan İnternet Forumunun prezidenti, Multimedia Mərkəzinin rəhbəri Osman Gündüzün sözlərinə görə, informasiya və kommunikasiya infrastrukturunun genişlənməsi və mütərəqqi texnologiyalar əsasında müasirləşdirilməsi ölkədə informasiya cəmiyyətinin inkişafına təkan verir. İnsanların açıq informasiya əldə etmək hüquqlarının artması dövlət orqanları ilə təmasları minimuma endirir, bu isə son nəticədə şəffaflığın güclənməsinə yol açır.

Elektron xidmətlər, ümumiyyətlə, İKT-nin son yenilikləri yeni münasibətlər sisteminin - informasiya cəmiyyətinin yaranması və formalaşmasının bünövrəsini təşkil edir və cəmiyyətin demokratikləşməsinə, insan hüquqlarının qorunmasına və şəffaflığın təmin olunmasına vacib elementə çevrilir. Buna görə də Azərbaycan hökuməti milli informasiya məkanının formalaşması, dünya informasiya

məkanına inteqrasiyası, global informasiya sistemlərinin yaradılması proseslərində fəal iştirak edir. Bu məqsədyönlü tədbirlər - elektron xidmətlərin göstərilməsinə hazırlıqla bağlı görülən işlər, «elektron hökumət» quruculuğu ölkəmizdə cəmiyyətin informasiyalaşdırılmasını təmin etməklə bərabər, Azərbaycanın elektron idarəçiliklə bağlı mövqeyinin və nüfuzunun beynəlxalq miqyasda yüksəlməsinə səbəb olacaq.

Multimedia Mərkəzinin rəhbəri hesab edir ki, vətəndaşların dövlət qurumlarından razılığı, şikayətlərin azalması Azərbaycanın şəffaflıq göstəriciləri ilə bağlı beynəlxalq hesabatlarda mövqeyinə də əhəmiyyətli təsir göstərir. Məsələn, BMT-nin və bir sıra İKT qurumlarının rəylərində e-xidmətlərdən istifadənin təbiiqi sayəsində dövlət qurumlarında şəffaflığın artması qeyd olunur. Göstərilir ki, Azərbaycanın davamlı sosial-iqtisadi inkişafının təmin edilməsi, dövlət idarəçiliyinin müasir prinsiplər əsasında həyata keçirilməsi məqsədilə informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından istifadə olunması dövlət siyasətinin prioritetlərindən birinə çevrilib və bu sahədə sistemli tədbirlər davam etdirilir.

Multimedia Mərkəzi tərəfindən dövlət qurumlarının e-xidmətlər və informasiya açıqlığının vəziyyətinə dair monitoring prosesində 75 mərkəzi icra orqanının (nazirliklər, dövlət komitələri və s.) və 67 yerli icra orqanının (rayon və şəhər icra hakimiyyətləri) göstərdiyi e-xidmətlər, o cümlədən onların rəsmi saytlarının informasiya açıqlığı vəziyyəti araşdırılır. Cari ilin sonunadək davam edəcək monitoring əsasında reyting cədvəlinin və yekun hesabatın hazırlanması nəzərdə tutulur.

Elbrus CƏFƏRLİ

Beynəlxalq miqyaslı daha bir uğur

Vergilər Nazirliyinin əməkdaşı BMT-nin Vergi məsələlərində beynəlxalq əməkdaşlıq üzrə Ekspertlər Komitəsinə üzv seçilib

2013-cü il iyulun 26-da BMT-nin Vergi məsələlərində beynəlxalq əməkdaşlıq üzrə Ekspertlər Komitəsinin yeni tərkibi təsdiqlənmiş, təşkilatın baş katibinin qərarı ilə dünyanın müxtəlif regionlarını təmsil edən namizədlər arasından 25 ekspert, o cümlədən Vergilər Nazirliyinin Beynəlxalq münasibətlər idarəsinin Beynəlxalq müqavilələr şöbəsinin rəisi Ü. Yusifov növbəti 4 illik müddətə həmin komitənin üzvü seçilmişdir.

Məlumat üçün bildirək ki, BMT-nin Vergi məsələlərində beynəlxalq əməkdaşlıq üzrə Ekspertlər Komitəsi təşkilatın İqtisadi və Sosial Şurasının (ECO-SOC) tərkibinə daxil olan qurumdur. İlk mərhələdə «BMT-nin inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan dövlətlər arasında ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması haqqında Model Konvensiyası» və «İnkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan dövlətlər arasında ikitərəfli vergi sazişləri üzrə danışıqlar aparılmasına dair Təvsiyələr» adlanan sənədləri üzərində iş aparın mütəxəssislərin müvafiq qrupu formasında fəaliyyət göstərən bu qurum 2004-cü ildən ECO-SOC yanında daimi komitəyə çevrilmiş, genişmiqyaslı fəaliyyətə başlamışdır. Komitənin səlahiyyətlərinə vergitutma sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıq, beynəlxalq vergidən yayınma ilə mübarizə, transfert qiymətləri, transsərhəd əməliyyatların vergiyə cəlb edilməsi, vergilərin toplanmasına yardım, məlumat mübadiləsi, qarşılıqlı razılaşma prosedurları və digər aktual məsələlər aiddir.

Komitənin üzvləri müxtəlif dövlət-

lərdən namizədlilikləri irəli sürülmüş mütəxəssislər sırasından 4 il müddətinə seçilir. Komitə il ərzində müxtəlif məsələlər üzrə işləmək, habelə ECO-SOC tərəfindən müəyyənləşdirilən uzunmüddətli gündəliyin tələblərinə uyğun yekun sənədlər hazırlamaq üçün altkomitələrə bölünür. Komitə üzvləri ildə bir dəfə tam tərkibdə BMT-nin Cenevrədəki mənzil-qəragahında 5 günlük sessiyaya yığılaraq ilin yekunlarını müzakirə çıxarı və müvafiq sənədləri təsdiq edirlər.

Vergilər Nazirliyinin əməkdaşları hələ 2006-cı ildən mütəmadi olaraq BMT-nin Vergi məsələlərində beynəlxalq əməkdaşlıq üzrə Ekspertlər Komitəsinin illik sessiyalarında iştirak etmişlər. Beynəlxalq münasibətlər idarəsinin Beynəlxalq müqavilələr şöbəsinin rəisi Ü. Yusifov 2012-ci ildə BMT-nin «İnkişaf etməkdə olan dövlətlərdə vergi sazişlərinin təbiiqi və onlar üzrə danışıqların aparılması bacarıqlarının yaradılması» layihəsinə mütəxəssis kimi cəlb edilmişdir. Bu layihənin nəticəsi olaraq, «BMT-nin ikiqat vergitutma sazişlərinin inzibətçiliyində seçilmiş məsələlər üzrə inkişaf etməkdə olan dövlətlər üçün Təvsiyələr» adlı ilk kitab iyun ayında Nyu York şəhərində nəşr olunmuşdur. Kitabın əvvəlində onun yazılmasında xidməti olan mütəxəssislərə, o cümlədən Ü.Yu-

sifova BMT adından təşəkkür elan edilmişdir. Kitabın rəsmi təqdimat mərasiminin isə bu ilin sentyabr ayında Paris şəhərində vergi sazişləri üzrə Qlobal Forum zamanı keçirilməsi nəzərdə tutulur. Layihə çərçivəsində «BMT-nin ikiqat vergitutma sazişləri üzrə danışıqların aparılmasında inkişaf etməkdə olan dövlətlər üçün Təvsiyələr» adlı növbəti kitab isə hazırda nəşrə hazırlanır. Bununla yanaşı, Ü.Yusifov bu ilin mayında ECO-SOC-un Nyu York şəhərində keçirdiyi «Hasilat sənayesinin vergiyə cəlb edilməsi zamanı vergi sazişlərinin təbiiqi» mövzusunda mütəxəssislər qrupunun iclasına mürəzəci qismində dəvət olunmuşdur.

Azərbaycan MDB məkanında (Rusiya istisna olmaqla) bu komitədə təmsil olunan ilk dövlətdir. Komitənin yeni tərkibində Azərbaycanla yanaşı, Almaniyə, ABŞ, Baham, Birləşmiş Krallıq, Braziliya, Cənubi Afrika, Çili, Çin, Hindistan, İsveç, İsveçrə, İtaliya, Malayziya, Meksika, Mərakeş, Norveç, Polşa, Qətər, Qana, Seneqal, Tailand, Yaponiya, Yeni Zelandiya və Zambiyanın da nümayəndələri təmsil olunurlar.

Ü. Yusifov qəzetimizə açıqlamasında bildirib ki, Vergilər Nazirliyi əməkdaşının BMT-nin komitəsinə üzv seçilməsi mühüm hadisədir: «Ekspert komitəsində təmsilçilik Vergilər nazirliyinə BMT tərəfindən beynəlxalq vergitutma sahəsində qəbul edilmiş bütün sənədlərin müzakirəsində bilavasitə iştirak; həmin sənədlər qəbul edilən zaman komitədə 25 səs hüququndan birinin Azərbaycan nümayəndəsinə məxsus olması; komitə üzvlərinin ekspert qismində cəlb olunduqları digər dövlətlər və təşkilatlar tərəfindən həyata keçirilən layihələrdə iştirak; komitənin altkomitələrinin bəzi iclaslarının Bakı şəhərində keçirilməsi imkanları verir».

S.MUSTAFAYEV

Təkrar şikayətlərə baxılmışdır

Vergilər Nazirliyinin Vergi Apelyasiya Şurasının 2013-cü ilin birinci yarısında keçirilmiş 2 iclasında operativ vergi nəzarətinin nəticələri üzrə təbiiq edilmiş maliyyə sanksiyasının ləğvi barədə 2 vergi ödəyicisinin təkrar şikayətlərinə baxılmışdır.

Vergi ödəyicisi kimi Bakı Şəhər Vergilər Departamentində qeydiyyatda olan fiziki şəxs Əsgərov Şaban Əkbər oğlunun təkrar şikayətləri ilə əlaqədar Vergi Apelyasiya Şurası tərəfindən aparılan araşdırma zamanı vergi ödəyicisinin vergi orqanlarında uçota durmadan və NKA təbiiq etmədən sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olduğu məlum olmuşdur. Eyni zamanda, operativ vergi nəzarətinin nəticəsi üzrə tərtib edilmiş aktların onun tərəfindən imzalandığı və bir nüsxəsinin qəbul edildiyi, vergi ödəyicisi tərəfindən verilən izahatda qanunvericiliyin tələblərinin pozulması hallarının etiraf olduğu müəyyən edilmişdir.

Vergi Apelyasiya Şurası tərəfindən aparılan araşdırma göstərmişdir ki, bu işlə bağlı qanunvericiliyin pozulmasında vergi ödəyicisinin təqsirini və vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyətə cəlb olunmanı istisna edən hallar mövcud ol-

mamışdır. Eyni zamanda, keçirilən tədbirlər zamanı departamentin əməkdaşları tərəfindən Vergi Məcəlləsinin tələbləri pozulmamış, vergi ödəyicisi barəsində maliyyə sanksiyaları düzgün təbiiq edilmişdir. Bütün bunlar nəzərə alınaraq, Vergi Apelyasiya Şurası tərəfindən «İnzibati şikayətin təmin edilməməsi barədə» qərar qəbul olunmuşdur.

Digər vergi ödəyicisi - 14 sayılı Ərazi Vergilər İdarəsində qeydiyyatda olan «Ümid Azərbaycan» Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin təkrar şikayəti araşdırılarkən müəyyən edilmişdir ki, müəssisəyə məxsus təsərrüfat obyektində (obyektində) keçirilmiş operativ vergi nəzarəti zamanı alıcı tərəfindən malın dəyəri ödənilsə də, faktiki olaraq malın alıcıya təqdim edilmədiyi, malın növbəti gün yoxlanılaraq alıcıya təhvil verilməsi ilə bağlı razılıq əldə olduğu, alıcı ilə satıcı arasında şifahi razılaşmaya əsasən həmin əməliyyatın baş tutmadığı müəyyən edilmişdir.

Qeyd olunanlar, verilmiş izahatlar və toplanmış sübutlar nəzərə alınaraq, Vergi Apelyasiya Şurası tərəfindən «İnzibati şikayətin təmin edilməsi barədə» qərar qəbul edilmişdir.

Operativ nəzarət tədbirləri davam edir

2013-cü ilin iyul ayı ərzində əhali ilə nağd pul hesablaşmalarının aparılması qaydalarına riayət olunması, nəzarət-kassa aparatlarından istifadə, vergi orqanlarında uçota durmadan fəaliyyət göstərən vergi ödəyicilərinin aşkarlanması və s. kimi operativ nəzarətin əhatə funksiyalarına daxil olan məsələlər üzrə vergi orqanları tərəfindən keçirilmiş tədbirlər zamanı 5068 vergi ödəyicisində qanunvericiliyin pozulması faktları aşkar edilmişdir. 2784 vergi ödəyicisi tərəfindən nağd hesablaşmaların aparılması qaydalarının pozulduğu, 733 vergi ödəyicisi tərəfindən qanunla nəzərdə tutulmayan valyutanın ödəniş vasitəsi kimi qəbul olduğu, valyutanın ticarət, iaşə və xidmət müəssisələrində qanunsuz olaraq alımb-satıldığı və ya dəyişdirildiyi,

182 vergi ödəyicisinin vergi orqanlarında uçota durmadan fəaliyyət göstərdiyi, 669 vergi ödəyicisinin xüsusi razılıq (lisensiya) tələb olunan fəaliyyət növləri ilə belə razılıq (lisensiya) almadan məşğul olduğu müəyyən edilmişdir.

Operativ nəzarət tədbirləri zamanı 422 vergi ödəyicisi tərəfindən 834 nəfər fiziki şəxsin əmək müqaviləsi bağlamadan işə cəlb edildiyi, 238 vergi ödəyicisi tərəfindən fərqlənmə nişanı olmadan avtomobil nəqliyyatı ilə sərnişin daşındığı, 40 vergi ödəyicisində aksiz markaları ilə müvafiq qaydada markalanmamış 902 ədəd mal olduğu aşkarlanmışdır.

Aşkar edilmiş faktlarla bağlı qanunmüvafiq tədbirlər görülmüşdür.

Vergi ödəyicilərinin əmlakı siyahıya alınmışdır

2013-cü ilin iyul ayının 29-31-də Bakı Şəhər Vergilər Departamentinin Vergi borclarının alınması idarəsinin əməkdaşları tərəfindən bir neçə obyektə əmlakın siyahıya alınması tədbirləri həyata keçirilmişdir.

Xətai rayonu, Zığ şosesi, ev 39 ünvanda yerləşən «Savoil Petrol» firmasının «Hakim Petrol» yanacaqqoldurma məntəqəsinin fəaliyyəti araşdırılarkən onun 4 min 34,37 manat məbləğində vergi borcunun yarandığı müəyyən edilmiş, bu barədə müəssisəyə bildiriş göndərilə də borc məbləği qanunvericilikdə nəzərdə tutulan müddətdə ödənilməmişdir. Cari ilin iyul ayının 15-də Vergi Məcəlləsinin 89-cu maddəsinə əsasən yaranmış vergi borcunun ödənilməsinə təmin etmək üsulu kimi «Hakim Petrol» yanacaqqoldurma məntəqəsində obyektə əmlakın siyahıya alınması haqqında Qərar çıxarılmış və 5 min manatlıq yanacaqqoldurma aparatı və müxtəlif texniki ləvazi-

matlar müəyyən edilmiş qaydada siyahıya alınmışdır.

Həmin gün Qaradağ rayonu, Sahil qəsəbəsi, N.Müstafayev küçəsi, ev 2 ünvanda yerləşən 48 sayılı aptekdə də əmlakın siyahıya alınması tədbirləri həyata keçirilmişdir. Aptekin 2 min 863,39 manat məbləğində vergi borcunun ödənilməsinə təmin etmək məqsədilə cari ilin iyul ayının 15-də obyektə əmlakın siyahıya alınması haqqında Qərar çıxarılmış və 2 min 960 manatlıq dərman preparatları, habelə tibb ləvazimatları müəyyən edilmiş qaydada siyahıya alınmışdır.

Növbəti gün Sabunçu rayonu, Bakıxanov qəsəbəsi, M.Fətəliyev prospekti 68 ünvanda yerləşən, fiziki şəxs Məmmədova Rəna Əziz qızına məxsus mağazada vergi ödəyicisinin 3 min 751 manatlıq vergi borcu müqabilində 2 min 717, 5 manatlıq müxtəlif növ istifadəyə yararlı ərzaq məhsulları və təsərrüfat malları vergi əməkdaşları tərəfindən müvafiq qaydada siyahıya alınmışdır.

bir məktubun izi ilə

Qanuna dəqiq əməl etməyəndə...

Vergilər Nazirliyinə daxil olan şikayətlərin təhlili göstərir ki, vergi ödəyiciləri bəzi hallarda fəaliyyətlərindəki nöqsan və çatışmazlıqları ört-basdır etmək üçün qeyri-dəqiq məlumatlar verir, məsuliyyətdən «sığortalanmağa» çalışırlar. Lakin müəyyən araşdırmalardan sonra nazirliyin yuxarı instansiyalarına ünvanlanmış şikayətlərdə göstərilmiş faktların heç də hamısının həqiqətə uyğun olmadığı üzə çıxır.

Vətəndaş Dursun Xıdır qızı Məmmədova nazirliyə ünvanladığı müraciətlərində vergi orqanı əməkdaşlarının guya ona qarşı əsassız tələblər irəli sürdüyünü, həmin tələblər yerinə yetirilmədiyi üçün barəsində aktın tərtib olunduğunu bildirmişdi. Vergi ödəyicisi ona qarşı əsassız vergilərin hesablandığını bildirərək müvafiq tədbirlər görülməsini xahiş etmişdi.

İş üzrə toplanmış materiallar isə göstərir ki, Vergilər Nazirliyi yanında Vergi Auditi Departamentinin əməkdaşları - Əsəd İbrahimov və Fərid Ağamirov 2 aprel 2013-cü il tarixdə D.Məmmədovaya məxsus obyektə operativ vergi nəzarəti həyata keçirərkən əhali ilə nağd pul hesablaşmalarının nəzarət-kassa aparatı tətbiq edilmədən aparılması faktını müəyyən ediblər. Qanun pozuntusu eyni tarixli «Nağd pul hesablaşmalarının aparılması qaydalarına riayət olunması vəziyyəti haqqında» aktla rəsmiləşdirilib. «Vergi ödəyicisinin vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyətə cəlb edilməsi haqqında» qərara əsasən, vergi ödəyicisinə 400 manat həcmində maliyyə sanksiyası tətbiq olunub.

Araşdırmalar zamanı həminin D.Məmmədovanın real dövriyyəsi ilə təqdim etdiyi bəyannamələrdə qeyd olunan məlumatlar arasında uyğunsuzluq da aşkar edilib. Bununla əlaqədar 27 dekabr 2012-ci il tarixdə vergi ödəyicisinə «Kameral vergi yoxlaması üçün zəruri olan sənədlərin (məlumatların) tələb edilməsi haqqında» məktub göndərilib. Lakin müvafiq sənədlər, habelə yazılı izahat

təqdim olunmadığından, Bakı Şəhər Vergilər Departamentinin Bəyannamələr idarəsinin qərarlarına əsasən, D.Məmmədovaya 2012-ci ilin 1-ci rübündən 2012-ci ilin 4-cü rübünədək kameral qaydada 1062,62 manat əlavə vergi məbləği hesablanıb.

Bundan başqa, vergi əməkdaşları Əsəd İbrahimov və Fərid Ağamirov araşdırmaya təqdim etdikləri izahatlarında D.Məmmədovadan pul tələb etmədiklərini, almadıqlarını və ona qarşı digər qanunsuz hərəkətlərə yol vermədiklərini bildiriblər. Nazirliyin Operativ nəzarət idarəsi isə 14 may 2013-cü il tarixli xidməti məruzəsində D.Məmmədova barəsində tərtib olunmuş aktın qanunauyğun olduğunu göstərib.

Nazirliyin İqtisadi təhlil və sahibkarlıq subyektlərinin dövlət qeydiyyatı Baş İdarəsinin 6 may 2013-cü il tarixli xidməti məktubunda D.Məmmədovaya hesablanmış əlavə vergi məbləği ilə bağlı müvafiq araşdırma aparıldığı, kameral vergi yoxlaması ilə sadələşdirilmiş vergi üzrə 2012-ci ilin 1-ci rübündən 4-cü rübünədək olan dövr üçün 1062,62 manat verginin düzgün hesablanmadığı qeyd edilib. Məktubda, həmçinin, hesablanmış vergi məbləğinin ləğv edildiyi, vergi ödəyicisinin şəxsi hesab və rəqəsində müvafiq düzəlişin aparıldığı göstərilib.

Araşdırmalar zamanı D.Məmmədovanın müraciətlərində vergi orqanı əməkdaşlarının ona qarşı əsassız tələblər irəli sürmələri ilə bağlı göstərilənlər konkret faktlar və dəlillərlə sübuta yetirilməyib. Operativ vergi nəzarəti tədbirinin keçirilməsi və nəticələrinin rəsmiləşdirilməsi zamanı Vergi Məcəlləsinin və di-

gər normativ sənədlərin tələblərinin pozulması halları müəyyən edilməyib. Bununla belə, Bakı Şəhər Vergilər Departamentinin əməkdaşları tərəfindən xidməti vəzifələrinin icrası zamanı bəzi nöqsanlara yol verildiyi müəyyən olunub. Bəyannamələr idarəsinin Topdan ticarət sahəsi üzrə bəyannamələr şöbəsinin dövlət vergi müfəttişi Zakir Rüstəmov kameral vergi yoxlaması apararkən analogi vergi ödəyicisini düzgün seçməyib. Həmin şöbənin rəisi Firdovsi Hacıyev kameral yoxlamanın nəticələrini təsdiq etsə də, yoxlamanın aparılması üçün əhəmiyyət kəsb edən hallar hərtərəfli,

tam və obyektiv araşdırılmayıb.

Beləliklə, pozuntulara yol verməmiş Z.Rüstəmov və F.Hacıyev tərəfindən Vergi Məcəlləsinin 67-ci maddəsi, «Dövlət vergi orqanlarında xidmət haqqında Əsasnamə»nin 34-cü bəndi və vergilər nazirinin 7 fevral 2008-ci il tarixli əmri ilə təsdiq edilmiş «Vergi işçisinin etik davranış kodeksi»nin 2.4-cü bəndinin tələbləri pozulub. Çıxarılmış yekun qərarla nazirliyin İnsan resursları idarəsinə xidməti vəzifələrinin icrası zamanı nöqsanlara yol vermiş əməkdaşlarının intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi məsələsinə baxılması tapşırılıb.

S.MUSTAFAYEV

Biznes mühitinin liberallaşmasına sanballı töhfə

Vergilər Nazirliyi vergi ödəyiciləri ilə münasibətlərin qarşılıqlı inam əsasında qurulmasına imkan verən çevik və işlək mexanizmlərin tətbiqində maraqlıdır. Bu məqsədlə nazirlik yaxın zamanlarda vergi ödəyiciləri ilə könnüllülük əsasında partnyorluq sazişlərinin imzalanmasına başlamağı planlaşdırır.

Xatırladaq ki, partnyorluq sazişi vergi orqanı ilə vergi ödəyicisi arasında vergi risklərinin minimallaşdırılması məqsədi ilə könnüllü şəkildə bağlanmış niyyət razılaşmasıdır. Saziş vergilərin düzgün və tam ödənilməsinə də vergi orqanlarının yükünün biznes cəmiyyəti ilə bölüşdürülməsinə, qarşılıqlı əməkdaşlıq və məsuliyyət platformasında münasibətlərin qurulması məqsədilə imzalanır.

Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 19 iyul tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş «Vergi partnyorluğu sazişinin forması»nın və «Vergi partnyorluğu sazişinin bağlanması qaydaları» prosesin yaxın zamanlarda başlanmasına normativ-hüquqi zəmin yaradıb. «Vergi partnyorluğu sazişi forması»nın 1.3 bəndinə əsasən, partnyorluq sazişi sahibkarlığa lüzumsuz müdaxilələ-

maların yaranması vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında qarşılıqlı münasibətlərin qurulmasının səmərəli yollarının axtarılmasını zəruri edir. İ.Qarayev fikrincə, informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının sürətlə inkişaf etdiyi bir şəraitdə ticarətin, kapitalın və işçi qüvvələrinin liberallaşması, biznesin təşkilinin və idarə olunmasının yeni modellərinin meydana çıxması vergi inzibatchılığının ənənəvi metodlarından istifadə edən ölkələrdə vergi nəzarətinin həyata keçirilməsini getdikcə çətinləşdirir: «Vergi inzibatchılığının səmərəliliyi və büdcə mənafeyinin qorunması baxımından vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında münasibətlər elə qurulmalıdır ki, mübahisəli məsələlərin minimuma endirilməsi təmin olunsun. Eyni zamanda, mübahisələr yarandıqda tərəflərin qanuni marağ və mənafelei qarşılıqlı razılaşmalar əsasında qorunsun».

İ.Qarayev vurğulayıb ki, beynəlxalq təcrübədə vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında münasibətlərin əsasən güc, hüquq və maraqlar mövqeyindən qurulmasına geniş rast gəlinir. Onun sözlərinə görə, güc mövqeyindən yanaşma zamanı vergi orqanları onla-

dana çıxır və onların həlli ilə bağlı problemlər lüzumsuz münaqişələr yaradır».

İdarə rəisinin sözlərinə görə, vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında münasibətlərin qurulmasında marağ mövqeyindən yanaşma daha səmərəli sayılır. O bildirib ki, bu yanaşma vergi ödəyicilərinin şəxsi maraqları ilə dövlətin ictimai maraqları arasında balans yaradılmasına əsaslanır: «Münasibətlərin bu qaydada qurulması vergi orqanları və vergi ödəyiciləri arasında qarşılıqlı əməkdaşlıq və partnyorluq əlaqələrinin yaradılmasına səbəbdir. Vergitutmada partnyorluq münasibətləri vergilərin hesablanması, ödənilməsi və onlara nəzarətin həyata keçirilməsi məsələləri ilə bağlı vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında etibarə, şəffaflığa və qarşılıqlı anlaşmaya əsaslanır. Bir çox ölkələrin, o cümlədən İrlandiyanın, İsveçniyin, Niderlandın və ABŞ-in təcrübəsi vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında partnyorluq münasibətlərinin qurulmasının səmərəliliyini təsdiq edir».

İ.Qarayev həmçinin bildirib ki, beynəlxalq təcrübədə partnyorluq münasibətlərinin tətbiqi forması olan «horizontal monitoring» sistemi daha geniş yayılmışdır. Bu sistemə əsasən, vergi orqanı ilə vergi ödəyicisi arasında etibarə, şəffaflığa və qarşılıqlı anlaşmaya əsaslanan vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsinə və vergi nəzarətinə dair razılaşma imzalanır. Razılaşmanın şərtləri vergi orqanı nümayəndələri ilə vergi ödəyicisinin maliyyə mütəxəssisləri arasında aparılan müzakirələr nəticəsində müəyyən edilir. Ən əsası isə vergi orqanı ilə vergi ödəyiciləri arasında yüksək etimada əsaslanan «horizontal monitoring» sistemi ənənəvi audittən imtina edilməsini, vergi ödəyicisinin apardığı əməliyyatlar barədə vergi orqanının davamlı olaraq məlumatlandırılmasını, izahatların verilməsini əsas tutaraq, vergi nəzarətinin əməkdaşlıq müstəvisinə keçirilməsini təmin edir: «Ümumiyyətlə, partnyorluq münasibətləri vergi ödəyicilərinin vergi yükünün azaldılmasını nəzərdə tutmur. Sadəcə olaraq, bu münasibətləri qurmaqla intizamlı vergi ödəyiciləri onların vergiyə cəlb olunmasının xüsusiyyətlərini övvələdən vergi orqanları ilə razılaşdıraraq, özlərini əsassız günahlandırılmaldan sığortatmış olurlar. Meydana çıxan mübahisəli məsələlər isə hər iki tərəfin mənafeyi gözlənilməklə - güc və məhkəmə prosedurları tətbiq olunmadan həll edilir».

S.MUSTAFAYEV

Akif Musayev

Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsinin rəisi

Rakurs

Vergi siyasətinin alətləri

Vergi siyasəti həyata keçirilərkən ölkədə gedən iqtisadi proseslərdə dövlətin iştirakı vergi dərəcəsi, vergi güzəştləri, vergi sanksiyaları, vergitutma bazası və s. kimi alətlər vasitəsilə reallaşdırılır. Dövlət büdcəsinin gəlirlərinin tənzimlənməsi sahəsində vergi siyasətinin ən mühüm alətlərindən biri vergi dərəcəsidir. Vergi dərəcələrinin müəyyən edilməsi müvafiq vergitutma bazasından büdcəyə ödənilməli vergi məbləğinin həcmi hesablanmasına imkan yaradır.

Adətən, vergi siyasətinin tənzimləyici funksiyasının səmərəliliyi ölkənin ayrı-ayrı regionları və vergi ödəyicilərinin müxtəlif kateqoriyaları üzrə diferensial vergi dərəcələrinin tətbiq olunması ilə təmin edilir. Dövlət gəlirlərinin həcmində hər hansı dəyişikliklərə zərurət yaranarkən buna vergi dərəcələrinə müvafiq dəyişikliklərin edilməsi yolu ilə nail olunur.

Beynəlxalq təcrübədə vergi dərəcələrinin tətbiqinin müxtəlif formalarından: proporsional, progressiv və regressiv vergi dərəcələrinin istifadə edilməsi, aşağı vergi dərəcələrinin bu və ya digər formasının tətbiq olunması dövlətin həyata keçirdiyi vergi siyasətinə uyğun müəyyən edilir. Progressiv və regressiv vergi dərəcələrinin tətbiq olunması vergi siyasətinin həm fiskal, həm də tənzimləyici funksiyalarının həyata keçirilməsinə xidmət edir. Bunun nəticəsində vergi ödəyicilərinin fəaliyyəti ilə yanaşı, dövlət gəlirləri də tənzimlənir.

Səmərəli vergi siyasətinin həyata keçirilməsində mühüm vergi alətlərindən biri də vergi güzəştləridir. Güzəştlərin verilməsi vergi ödəyicilərinin müəyyən kateqoriyalarının və ya fəaliyyət sahələrinin vergilərdən tam və ya qismən azad olumasını nəzərdə tutaraq müvafiq fəaliyyət sahəsində baş verən iqtisadi proseslərin sürətləndirilməsinə yönəldilir. Təcrübə göstərir ki, vergi siyasətinin səmərəliliyinə o vaxt nail oluna bilər ki, vergi güzəştlərinin verilməsinin əsasları dəqiq və obyektiv müəyyən edilsin və onlar yalnız təyinatı üzrə tətbiq olunsun.

Beynəlxalq təcrübədə vergi güzəştlərinin ən geniş yayılmış formalarına sahibkarlıq fəaliyyətindən əldə edilən mənfəətin və ya gəlirin tam və ya qismən vergidən azad olunması, hesabət dövrünün zərərinin gələcək dövrlərin gəlirləri hesabına kompensasiya edilməsi, aşağı vergi dərəcələrinin tətbiqi aiddir. Zaman keçdikcə vergi güzəştlərinin verilməsi mexanizmi və formaları da təkmilləşdirilməyə məruz qalır. Müasir dövrdə vergi güzəştlərinin daha çox tətbiq olunduğu sahə innovasiya fəaliyyətləridir. Hətta bəzi ölkələrdə bu sahədə əldə olunan mənfəət vergidən tam azad edilir.

Progressiv və regressiv vergi dərəcələrinin tətbiq olunması vergi siyasətinin həm fiskal, həm də tənzimləyici funksiyalarının həyata keçirilməsinə xidmət edir

Vergi güzəştləri ilə xarici kapitalın investisiyaya cəlb olunması, kiçik sahibkarlığın inkişafı, qabaqcıl və elmtutumlu texnika və texnologiyaların istehsalının stimullaşdırılması təmin edilir. Vergi güzəştlərinin daha bir tənzimləyici rolu maliyyə və iqtisadi böhranların vergi ödəyicilərinin fəaliyyətinə təsirinin yüngülləşdirilməsidir. Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, vergi güzəştləri ondan istifadə edən vergi ödəyiciləri üçün stimullaşdırıcı əhəmiyyətə malik olsa da, vergi ödəyicilərinin digər kateqoriyalarına münasibətdə vergitutmanın ümumi və bərabər olması prinsipinin pozulmasına gətirib çıxara bilər.

Vergi sanksiyası da vergi siyasətinin həyata keçirilməsində istifadə olunan əsas alətlərdən biridir. Vergi sanksiyaları vergi ödəyicilərinin öz təsərrüfat fəaliyyətlərini səmərəli həyata keçirməyə və maliyyə intizamına əməl olunmasına məcbur edərək, vergi öhdəliklərinin tam və vaxtında yerinə yetirilməsinə şərait yaradır. Bu alətdən istifadə edilməsi vergitutma mexanizminin tətbiqinin dolaylı forması olmaqla, təsərrüfat fəaliyyətinin səmərəliliyinə birbaşa təsir göstərir. Bunlardan əlavə, vergi sanksiyalarının tətbiqi barədə göstəricilərdən vergi orqanlarının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsində də istifadə oluna bilər.

Verginin daha bir aləti vergitutma bazasıdır. Vergitutma bazası müəyyən olunmaqla, vergi ödəyicilərinin müəyyən kateqoriyalarının vergi öhdəliklərinin artırılması və ya azaldılması tənzimlənir. Vergitutma bazasının tələb olunan həcmdə hesablanması onun formalaşmasında iştirak edən elementlər vasitəsilə təmin edilir. Məsələn, mənfəət vergisinin vergitutma bazasının formalaşması zamanı əsas vəsaitlərə amortizasiya ayırmalarının hesablanması müxtəlif formalarından istifadə oluna bilər. Təcrübədə amortizasiyanın normativ, proporsional və sürətli formaları tətbiq edilir. Sürətli amortizasiyanın həyata keçirilməsi zamanı əsas vəsaitlərin tez bir zamanda tam amortizasiya olunması təmin edilir: bu zaman amortizasiya ayırmaları hesabına gəlirdən çıxılan xərclər artırılmaqla mənfəətin vergitutma bazası azaldılmış olur. Bunun nəticəsində əsas vəsaitlərin daha müasirləri ilə əvəz edilməsi üçün tələb olunan investisiyaların formalaşmasına şərait yaradılır. Hətta bəzi ölkələrdə əsas vəsaitlərin dəyərinin yarısının birbaşa amortizasiya ayırmalarına aid edilməsinə də yol verilir.

Sonda qeyd etmək lazımdır ki, istənilən dövlətin vergi siyasəti ölkədə həyata keçirilən sosial-iqtisadi siyasətin istiqamətlərindən irəli gələrək müstəqil şəkildə müəyyən edilir. Bu zaman qabaqcıl vergi nəzəriyyəsinin, beynəlxalq təcrübənin və ölkə iqtisadiyyatının milli xüsusiyyətlərinin nəzərə alınması diqqət mərkəzində olmalıdır.

Partnyorluq sazişi vergi orqanları ilə vergi ödəyicisi arasında münasibətlərin sivil şəkildə tənzimlənməsinə xidmət edir

rin qarşısını almaqla onun inkişafını stimullaşdırmaq; əməkdaşlığa, qarşılıqlı etibarlılığa və şəffaf münasibətlərə əsaslanan birgə fəaliyyəti təmin etmək; müasir idarəetmə alətləri vasitəsilə biznes subyektlərini vergi orqanlarının fəaliyyətinə cəlb etmək; vergilərin ödənilməsi ilə bağlı könnüllü əmələmə səviyyəsinin artırılması istiqamətində partnyorluq etmək; ədalətli, çevik, effektiv və səmərəli vergi nəzarəti yaratmaq; vergi risklərini minimallaşdırmaq məqsədilə imzalanacaq. Ümumilikdə, vergi partnyorluğu sazişinin reallaşdırılması, ilk növbədə, Azərbaycanda biznes mühitinin liberallaşdırılması tədbirlərinin davamlı səciyyə daşdığına göstərir.

Vergilər Nazirliyinin Strateji araşdırmalar idarəsinin rəisi İmran Qarayev qəzetimizə bildirdi ki, vergi partnyorluğu sazişi son illər biznes mühitinin liberallaşdırılmasına xidmət edən mütorəqqi yeniliklərdən biridir. O qeyd edib ki, müasir dövrdə biznes fəaliyyətinin genişləndirilməsi və bu sahədə müxtəlif for-

ra verilmiş səlahiyyətlərdən istifadə yolu ilə vergi ödəyicilərinin vergiləri maksimal həcmdə ödəməyə məcbur edirlər: «Bəzən münasibətlər bu qaydada qurularkən vergi ödəyicilərinin işgüzar aktivliyi, rəqabət qabiliyyətliliyi zəifləyir, nəticədə iqtisadiyyatın inkişafı templəri digər ölkələrlə müqayisədə aşağı düşür. Vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında münasibətlərin qurulmasına hüquq mövqeyindən yanaşma məsələnin tərəflərin hüquqları baxımından həlli ilə əlaqədardır. Bu cür münasibətlərin qurulması həm vergi ödəyiciləri, həm də vergi orqanları tərəfindən qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquq və vəzifələrə tam riayət olunması ilə təmin edilir. Güc mövqeyindən yanaşma ilə müqayisədə, münasibətlərin hüquq mövqeyindən formalaşması daha ədalətli sayılır. Çünki bu zaman tərəflərin qanun və məhkəmə qarşısında bərabərliyi təmin olunur. Buradakı çatışmazlıq ondan ibarətdir ki, bəzi hallarda vergitutma ilə bağlı qanunda nəzərdə tutulmayan vəziyyətlər mey-

Hüquq məsləhətxanamız

Samirə Musayeva

Azərbaycan Respublikası
Vergilər Nazirliyinin Hüquq Baş İdarəsinin rəisi
vergi ödəyicilərinin suallarına cavab verir.

Vergi güzəştləri

Sənaye, yaxud texnologiyalar parklarının rezidenti ilə bağlı qanunvericilikdə gəlir və mənfəət vergisi üzrə hansı güzəştlər nəzərdə tutulmuşdur və qanunla müəyyən edilmiş güzəşt müddəti bitdikdən sonra bu parklarda yerləşən təsərrüfat və digər vergitutma obyektləri təqdim edildikdə vergi güzəştləri necə tətbiq olunur?

Vergi Məcəlləsinin (VM) 13.2.52-ci maddəsinə əsasən, sənaye parkının rezidenti - müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada sənaye parkının qeydiyyat şəhadətnaməsini almış və sənaye parkında fəaliyyət göstərən hüquqi şəxs və ya hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən fiziki şəxsdir. 13.2.53-cü maddəyə görə, texnologiyalar parkının rezidenti - müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada texnologiyalar parkının qeydiyyat şəhadətnaməsini almış və texnologiyalar parkında fəaliyyət göstərən hüquqi şəxs və ya hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən fiziki şəxsdir.

VM-in 102.1.21-ci maddəsində qeyd edilmişdir ki, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarına əsasən yaradılan sənaye, yaxud texnologiyalar parklarının rezidenti olan hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən fiziki şəxslərin sənaye və texnologiyalar parkındakı fəaliyyətdən əldə etdikləri gəlir (əməkhaqqından tutulan gəlir vergisi istisna olmaqla) - qanunvericiliyə uyğun olaraq sənaye və texnologiyalar parkında qeydiyyatdan keçirilən sənaye və texnologiyalar parkında qeydiyyatdan keçirilməmiş sənaye və texnologiyalar parklarında yerləşən təsərrüfat və digər vergitutma obyektlərini VM ilə müəyyən edilmiş güzəşt müddəti bitəndən sonra təqdim etdikdə:

- əvvəlki rezidentin mövcud investisiya layihəsinə uyğun olaraq mal (iş, xidmət) istehsalını davam etdirən təsərrüfat və digər vergitutma obyektlərini əldə edən yeni rezidentə vergi güzəştləri verilmir;

- yeni investisiya layihəsinə uyğun olaraq digər növ mal (iş, xidmət) istehsalını təşkil etməyi və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məbləğdən az olmayan sərmayə qoyuluşunu öhdəsinə götürən təsərrüfat və digər vergitutma obyektlərini əldə edən yeni rezidentə vergi güzəştləri VM ilə nəzərdə tutulmuş tam müddət ərzində verilir.

nun mənfəətinin sənaye, yaxud texnologiyalar parklarının infrastrukturunun tikintisinə və saxlanılmasına yönəldilmiş hissəsinin, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarına əsasən yaradılan sənaye, yaxud texnologiyalar parklarının rezidenti olan hüquqi şəxslərin sənaye və texnologiyalar parkında qeydiyyatdan keçirilən sənaye və texnologiyalar parkında qeydiyyatdan keçirilməmiş sənaye və texnologiyalar parklarında yerləşən təsərrüfat və digər vergitutma obyektlərini VM ilə müəyyən edilmiş güzəşt müddəti bitəndən sonra təqdim etdikdə:

- əvvəlki rezidentin mövcud investisiya layihəsinə uyğun olaraq mal (iş, xidmət) istehsalını davam etdirən təsərrüfat və digər vergitutma obyektlərini əldə edən yeni rezidentə vergi güzəştləri verilmir;

- yeni investisiya layihəsinə uyğun olaraq digər növ mal (iş, xidmət) istehsalını təşkil etməyi və müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məbləğdən az olmayan sərmayə qoyuluşunu öhdəsinə götürən təsərrüfat və digər vergitutma obyektlərini əldə edən yeni rezidentə vergi güzəştləri VM ilə nəzərdə tutulmuş tam müddət ərzində verilir.

"Vergi dostları" layihəsinin iştirakçıları ilə görüş keçirilmişdir

Avqust ayının 2-də Şirvan şəhərində «Vergi dostları» layihəsinin Sabirabad, Saatlı, Salyan, Hacıqabul, Neftçala və Şirvan rayonlarının ümumtəhsil orta məktəblərinin müəllimlərindən seçilmiş iştirakçıları ilə görüş keçirilmişdir.

duğunu qeyd edən müşavir hazırda vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicilərinə 49 növ xidmətin göstərildiyini, yaxın gələcəkdə isə bu rəqəmin 57-yə çatdırılacağını bildirmişdir.

Tədbir iştirakçılarına Ərazi ver-

gəncələrə vergilərin əhəmiyyətini izah edir. İndiyədək 700-dək «vergi dostu» təlim keçərək müvafiq sertifikat almışdır. Gələcəkdə onların sayının 2000-ə çatdırılması nəzərdə tutulur.

Sonra 164 nəfər «vergi dostu»

Tədbir iştirakçıları qarşısında çıxış edən vergilər nazirinin müşaviri Ələkbər Məmmədov ölkənin sosial-iqtisadi sahədə davamlı inkişafının təmin olunmasında həyata keçirilən vergi siyasəti, həmçinin 2013-2020-ci illərdə vergi sisteminin inkişaf strategiyası və modernləşdirilməsi, o cümlədən vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlər və s. barədə ətraflı məlumat vermişdir.

Vergi inzibətçiliyinin təkmilləşdirilməsində müasir informasiya texnologiyalarından geniş istifadə olun-

gələr idarələrinin və Vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinin yerləşdiyi şəhər və rayon mərkəzləri istisna olmaqla, digər kənd və qəsəbələrdə «Vergi dostları» şöbəsinin yaradılması barədə geniş məlumat verilmişdir. Qeyd olunmuşdur ki, «vergi dostu» olan şəxs yaşadığı ərazidə əhali arasında vergilərə dair məlumatlandırma, maarifləndirmə və təbliğat işlərini həyata keçirir, vergi sistemində tətbiq olunan elektron xidmətlər barədə vergi ödəyicilərinə məlumatlandırır, uşaq və

vergi orqanları ilə əməkdaşlıq barədə öhdəlik vərəqəsi imzalamış, onlara üzvlük sertifikatı, «vergi dostu»nun yaddaş kitabçası, kompüterlər və data-kartlar təqdim edilmişdir.

Tədbirdə Sabirabad, Saatlı, Salyan, Hacıqabul, Neftçala və Şirvan rayon icra hakimiyyətləri və təhsil şöbələrinin, sahibkarların ictimai təşkilatları və həmkarlar ittifaqlarının nümayəndələri, Vergilər Nazirliyinin və 5 saylı ƏVL-nin rəhbər vəzifəli şəxsləri, kütləvi informasiya vasitələrinin əməkdaşları iştirak etmişlər.

Azərbaycan Mətbuat Şurası və «Vergilər» qəzetinin təşkilatçılığı ilə ulu öndər Heydər Əliyevin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş «Heydər Əliyev və Azərbaycan vergi siyasəti» mövzusunda fərdi jurnalist yazıları müsabiqəsi müasir vergi sistemi ilə bağlı yeniliklərin, habelə qarşıda duran əsas hədəflərin cəmiyyətdə çatdırılması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. «Heydər Əliyevin iqtisadi inkişaf strategiyasında vergi siyasəti», «Nağdsız ödəniş sisteminin inkişaf perspektivləri», «Əmək müqaviləsi: gələcəyə təminat» istiqamətləri üzrə keçirilmiş müsabiqəyə ümumilikdə 44 yazı təqdim edilmiş, onlardan 9-u əsas mükafata layiq görülmüşdür.

Müsabiqədə yüksək yer tutmuş növbəti məqaləni təqdim edirik.

Əmək müqaviləsi işçinin özünə verdiyi dəyərdir

21 yaşlı Elnur Muradov Bakı sakinidir, hərbi xidmətdən sonra bir müddət tikinti sahəsində usta köməkçisi işləyib, hazırda isə Bakıdakı sadlıq evlərinin birində ofisiantdır. Dediynə görə, nə əvvəlki işində, nə də hazırkı iş yerində əmək müqaviləsi olmadan çalışıb: «Usta köməkçisi kimi işləyəndə iş icraçıları haqqımızı günümüzü ödəyirdi, nə müqavilə, nə də başqa bir şey barədə danışırdı. Bir dəfə yüksəklikdən bir fəhlə yıxılıb zədə alanda onun müalicə pulunu şirkət ödəmədi ki, onsuz da müqaviləsi yoxdur».

Bu problem tək Elnura aid deyil, ölkəmizdə əmək müqaviləsi olmadan çalışan kifayət qədər çox işçi var. Müqavilə bağlamaq nə işçinin «yadına düşür», nə də işgötürənin. Halbuki, əmək müqaviləsi haqlarımızın qorunmasına təminat verə biləcək əsas sənəddir.

Fəhlələr, sürücülər, ofisiantlar və daha kimlər...

Azərbaycanda adətən tikinti sahəsində işləyən fəhlələrin, avtobus sürücülərinin, bəzi iaşə obyektlərində çalışanların, restoran və kafelərdə ofisiant işləyənlərin əmək müqaviləsi olmur. Onlar yalnız şifahi razılığa əsasən günümüzü ödənilən məbləğlə kifayətlənə bilərlər. Xoşbəxtlikdən indiki tikinti sahəsində vəziyyət yaxşılaşmağa doğru dəyişməkdədir. Bu, Azərbaycan hökumətinin bu sahədə təkmilləşdirədiyi qanunvericilik, habelə maarifləndirmə işləri nəticəsində əldə edilmiş uğurdur. Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinin 43-cü maddəsinin 2-ci bəndində nəzərdə tutulmuş şərtlərdən hər hansı biri göstərilmədən bağlanmış əmək

müqaviləsi tərəflərdən birinin təşəbbüsü ilə etibarsız hesab olunur və ya yenidən tərtib edilməsi tələbi qoyula bilər. Müqavilədə işçinin adı və soyadı, işgötürənin adı, işçinin iş yeri göstərilməlidir. Bu məlumatlar olmadan heç bir razılaşma və ya müqavilə ola bilməz.

«Sahibkarlar dövlətə ödəmələrdən yayınmağa çalışırlar»

«Təməl» Hüquq Mərkəzinin rəhbəri, vergi-hüquq məsələləri üzrə ekspert Vüqar Abbasov fikrincə, burda hər iki tərəfin günahı var: «Özəl sektora əksər hallarda işçi ilə işgötürən arasında sadəcə şifahi razılıq olur, əmək müqaviləsi imzalanmır. Bunun bir günahkarı işgötürəndirsə, digəri də işçidir. Əgər bu halda işgötürən ilə işçi arasında bir narazılıq yaranarsa və işgötürən işçiyə ödəmə etməsə, o zaman işçinin məhkəməyə şikayət etməyinin mənası da yoxdur, çünki onun əlinə bu nə təsdiq edən sənəd yoxdur».

Ekspert deyir ki, əmək müqaviləsinin imzalanmazdan əvvəl çox diqqətlə nəzərdən keçirmək lazımdır: «Çünki orada işgötürən sizə daha ağır işin müqabilində az ödəmə vəd edə bilər və siz şifahi razılaşmada təyin edilən əməkhaqqını ala bilməzsiniz. Müqavilə iki nüsxədən ibarət olub bir nüsxəsi işçidə qalmalıdır. Bu, gələcəkdə qarşı tərəfin işçiyə qarşı hər hansı tələbi və ya iradə zamanı işə yarayan yeganə sənəddir».

İşçi yalnız bu halda işgötürəni Əmək Məcəlləsinə əməl etməyə və əməyin müdafiəsinə təminat verməyə vadar edə bilər. İşçi ilə işgötürən arasında yalnız şifahi razılaşma olduqda işçinin hüquqlarının qorunması və əməyin ədalətli

haqqının ödənilməsinə təminat olmur».

Vüqar Abbasov deyir ki, ədalətli əmək müqaviləsinin bağlanması işgötürənlərə sərf etmir: «Çünkü ümumi gəlirdən 14% vergi verilməli, 25%-i dövlətin sosial müdafiə fonduna ödənilməlidir. Deməli, əməkhaqqı fondunun 39%-i dövlətə verilməlidir. Bu da sahibkarları bundan yayınmağa həvəsləndirir».

«Müqaviləsiz işləyənlər layiqli pensiya ala bilməyəcəklər»

Milli Məclisin sosial siyasət komitəsinin sədr müavini Musa Quliyev bildirdi ki, işləyənlər tərəfindən sosial ödənişlərin ödənilməsində problemlər var. Deputatın sözlərinə görə, bu istiqamətdə işlər görülür: «Yüz minlərlə insanın işlədiyi halda, əmək müqaviləsi bağlanmadığından, onların əmək və sosial hüquqları bir yana qalsın, gələcəkdə layiq olduqları pensiyayı ala bilməyəcəklər. Bizi də narahat edən əsas məsələ budur. Çünki

işlədiyimiz odur ki, bütün işçilərin əmək müqaviləsi olsun, onların fəaliyyəti, əməkhaqqının məbləği leqallaşsın».

Deputat deyir ki, bu gün adamlar zərfdə verilən pullara aldanırlar və bilmirlər ki, bu, onların öz halal əməkhaqlarıdır: «Müəssisələr müqaviləsiz işlədikləri işçilərin ma-

aşını verir, amma bu, mühasibatlıq sənədlərində əksini tapmadıqda həm sığorta fondu formalaşdırır, həm də dövlət büdcəsindən vəsaitlər yayındırılır, yəni müəssisə tərəfindən oğurlanır. Zərər çəkən isə işçilər olur. Əgər əmək müqaviləsi olsa və əməkhaqqını leqallaşsa, işçilər həm o maaşı qanuni alırlar, həm də bilərlər ki, gələcəklərinə təminatlı pensiyaya yığırlar».

Musa Quliyev deyir ki, bu istiqamətdə həll olunması vacib problemlər var: «Bu sahədə maarifləndirilmə işi aparılmalı, bundan başqa qanunvericilikdə müvafiq dəyişiklik olunmalı, nəzarət artırılmalıdır. Çünki bu hallar sığorta fondunun formalaşmasına mənfi təsir göstərir».

«Əmək müqaviləsi işçinin özünə verdiyi dəyərdir»

İşlədikləri halda əmək müqaviləsi imzalanmayan, habelə ikili mühasibatlıq təşkil edilən müəssisələrin işçilərinin az pensiya alacaqlarına görə, deputat deyir ki, bu, bir

çox hallarda vətəndaşların özlərinə verdikləri dəyər probleminə bağlıdır: «Belə şəxslər təbii ki, pensiyaya daha aşağı məbləğdə çıxmalıdırlar, çünki yığım fondunun formalaşmasında iştirak etməyiblər. Onlar işlədikləri yerdə əmək müqaviləsi tələb etməli, sosial fonda ödənişlərinin keçirilməsinə nəzarət etməlidirlər».

caq sosial ödəmə dövlətə çatdırır və bu vəziyyətdə Sosial Müdafiə Fonduna daxil olmaları aşağı düşür.

Belə halların qarşısını almaq üçün dövlət əmək müqaviləsinin bağlanmasında siyasət yürütsə də buna nail olmaq çox çətinindir. Vergilər Nazirliyi söy göstərir, reklam çarxları, elanlar, xəbərdarlıqlar ha-

caq sosial ödəmə dövlətə çatdırır və bu vəziyyətdə Sosial Müdafiə Fonduna daxil olmaları aşağı düşür.

Belə halların qarşısını almaq üçün dövlət əmək müqaviləsinin bağlanmasında siyasət yürütsə də buna nail olmaq çox çətinindir. Vergilər Nazirliyi söy göstərir, reklam çarxları, elanlar, xəbərdarlıqlar ha-

İşçilərin çoxu əmək hüquqları barədə məlumatsızdırlar

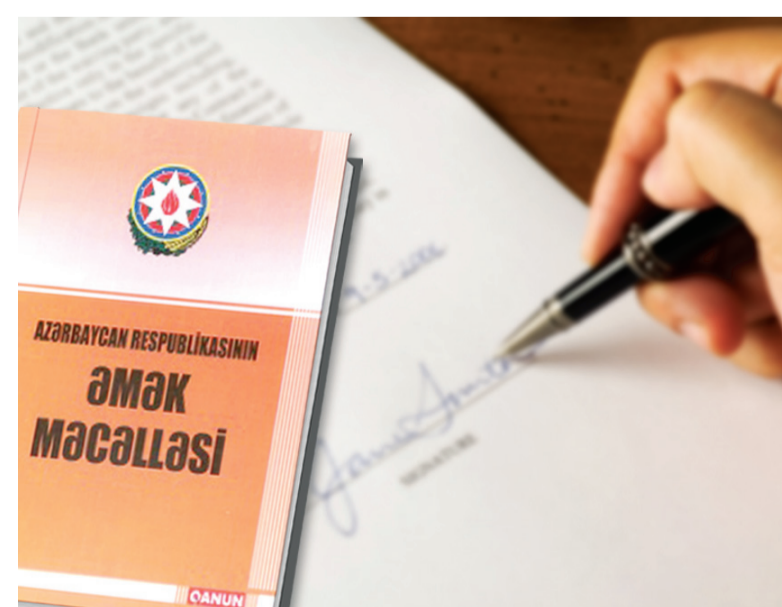
Dövlət Statistika Komitəsindən əldə etdiyimiz məlumatlarda 2012-ci ildə Azərbaycanda 4 milyon 665 min meşğul insan qeydə alındığı bildirilir. Qeyd olunanlar arasında müddə işləyənlərin sayı 1 milyon 425 min nəfərdir. Üstəlik, müddə işləyənlərin əksəriyyəti əmək müqaviləsi bağlamadan çalışır.

Dövlət Sosial Müdafiə Fondundan əldə etdiyimiz məlumatlara görə isə ölkəmizdə 38,1 faiz insan əmək müqaviləsi imzalamadan çalışır, 4 faiz ümumiyyətlə belə bir müqavilənin olması barədə heç bir məlumata sahib deyil.

Araşdırmaların nəticəsi göstərir ki, əmək müqaviləsi olmadan işləyənlər əsasən özəl sektorda, iaşə obyektlərində, neqliyyatın bəzi sahələrində, eləcə də tikintidə çalışır. Eyni zamanda, əmək müqaviləsi olmadan çalışan işçilər öz əmək hüquqları barədə demək olar ki, məlumatsızdırlar. Bir daha qeyd edək ki, əməkhaqqının ödənilməsi şərtləri və tarixi göstərilməyən, iş rejimini əks etdirməyən, işçinin vəzifəsi və öhdəliyini qeyd etməyən, dərəcəsinə və ya kateqoriyasını göstərməyən, işgötürən haqqında məlumat verməyən əmək müqavilələrinə qol çəkmək olmaz. Bu, sonradan işçinin istismarına və ya aldadılmasına səbəb olan amildir.

İşçilər bu kimi hallarla qarşılaşdıqda Vergilər Nazirliyinin qaynar xəttinə (195) müraciət edə bilərlər.

Lalə MEHRALI,
«Gündəlik Teleqraf» qəzeti

İstehlakçılar öz hüquqlarını bilməlidirlər

Bunun üçün ölkəmizdə zəruri hüquqi baza yaradılıb

1995-ci il sentyabrın 19-da «İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında» Qanunun qəbul olunması bu sahədə hüquqi bazanın tam formalaşdırılmasına və ardıcıl işlərin həyata keçirilməsinə şərait yaradıb. İqtisadi İnkişaf Nazirliyi yanında Antiinhisar Siyasəti və İstehlakçıların Hüquqlarının Müdafiəsi Dövlət Xidmətinin rəisi Zahid İsayevlə söhbətimizin mövzusu da istehlakçı hüquqlarının müdafiəsi barədədir.

- Zahid müəllim, ölkədə istehlakçıların hüquqlarının qorunması sahəsində aparılan işlər hansı istiqamətləri əhatə edir?

- Ölkədə istehlakçıların hüquqlarının qorunması üçün müvafiq qanunla bərabər, bir sıra normativ-hüquqi aktlar da qəbul edilmişdir. Hazırda istehlakçı hüquqları bu sənədlər çərçivəsində möhkəmlənib, mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları, həmçinin istehlakçıların ictimai təşkilatları tərəfindən qorunur, bu sahədə qanunvericilik bazasının və təşkilati sistemin təkmilləşdirilməsi davam etdirilir, ölkə qanunvericiliyinin Avropa İttifaqı qanunvericiliyinə uyğunlaşdırılması istiqamətində işlər həyata keçirilir.

İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi istiqamətində işlər həm istehlak bazarındakı hüquq pozuntularının aradan qaldırılması, həm də bu pozuntulara qarşı qabaqlayıcı tədbirlər görülməklə həyata keçirilir. Səlahiyyətli orqanlar tərəfindən malların keyfiyyətinə və təhlükəsizliyinə istehsal və satış mərhələlərində nəzarət olunur. Yararsız malların döv-

riyyədən çıxarılaraq satışının qarşısının alınması məqsədi ilə zəruri tədbirlər görülür. Qabaqlayıcı tədbirlər, əsasən, məhsulların sertifikatlaşdırılması və lisenziyalasdırılması, istehlakçıların və sahibkarların maarifləndirilməsi yolu ilə həyata keçirilir.

- Təmsil etdiyiniz qurum davamlı olaraq yoxlamalar aparır. Yoxlamalar bu sahədəki mənzərəni necə əks etdirir?

- İstehlakçıların təhlükəsiz və keyfiyyətli məhsullarla təmin olunması, ticarət norma və qaydalarına əməl edilməsi, istehlak bazarının keyfiyyətsiz və saxta mallardan qorunması, istehlakçıların hüquqlarının etibarlı müdafiəsi və onların bu sahədə maarifləndirilməsi məqsədilə ardıcıl işlər görülür. Dövlət Xidməti tərəfindən ərzaq məhsullarının satışını həyata keçirən ticarət obyektlərində aparılan yoxlamalar zamanı saxlama və yarırlılıq müddəti ötmüş, məhsul məlumatları olmayan, sertifikatlaşdırılmamış, standartların tələblərinə cavab verməyən istifadəyə yararsız mallar satışdan çıxarılır və qanun pozuntusuna yol verən təsərrü-

fat subyektləri barəsində qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş tədbirlər həyata keçirilir. Dövlət Xidməti, həmçinin, istehlakçıları çaşdırmaqla haqsız rəqabətə yol verilməsi, reklam, antiinhisar qanunvericiliyinin tələblərinin pozulması hallarının qarşısının alınması istiqamətində də yoxlamalar aparır və qanun pozuntusuna yol verən şəxslər barəsində müvafiq tədbirlər görür.

- Qanunvericiliyə əsasən, istehlakçı alınan maliyyəni dəyişdirmək və geri qaytarmaq hüquqlarına malikdir. Lakin bəzən xırda ticarət obyektlərində bu qaydalara riayət olunmur. Bu istiqamədə hansı işlər görülür?

- Alınmış malların dəyişdirilməsi və qaytarılması ilə bağlı istehlakçılardan daxil olan müraciətlər «Vətəndaşların müraciətlərinə baxılması haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun baxılır və müraciətlərə baxılmasının noticələri barədə vətəndaşlara yazılı məlumatlar verilir. İstehlakçı hüquqlarının pozulması ilə əlaqədar daxil olmuş şikayətlərin əksəriyyəti ilə bağlı görülmüş tədbirlər nəticəsində vətəndaşların pozulmuş hüquqlarının bərpası təmin edilir. Xırda ticarət obyektlərindən alınmış malların dəyişdirilməsi və ya qaytarılması ilə əlaqədar indiyədək Dövlət Xidmətinə daxil olmuş müraciətlərin hamısında istehlakçıların pozulmuş hüquqlarının bərpası

təmin edilmişdir. Aparılan nəzarət tədbirləri zamanı istehlakçıların hüquqlarının pozulması hallarına yol verdiyi müəyyən edilən şəxslər barəsində Dövlət Xidməti tərəfindən inzibati və mülki məsuliyyət tədbirləri görülür.

- İstehlakçıların maarifləndirilməsi sahəsindəki vəziyyət necədir?

İstehlakçıların hüquqlarının qorunmasında inzibati tədbirlərlə yanaşı, istehlakçıların və sahibkarların maarifləndirilməsi çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu səbəbdən, müxtəlif konfransların və seminarların keçirilməsi, kütləvi informasiya vasitələrində, o cümlədən televiziya istehlakçı hüquqları ilə bağlı xüsusi verilişlərin hazırlanması, video-çarxların yayımlanması, ticarət və ictimai-iaşə obyektlərində çalışan xidmət personalının təlimləndirilməsi, istehlakçı hüquqlarına dair müxtəlif mövzularda yaddaş kitabçalarının və digər əyani vəsaitlərin hazırlanaraq əhali arasında paylanması və s. kimi tədbirlər həyata keçirilir. İstehlakçıların maarifləndirilməsi çərçivəsində istehlakçı hüquqlarına dair 15 adda 183 min ədəddən artıq buklet, sahibkarlıq subyektlərinin məlumatlandırılması və istehlakçı hüquqlarının qorunması sahəsində vəzifələrinə dair 6 adda 19 min ədəd yaddaş kitabçası hazırlanaraq paylanmışdır. Bunlardan əlavə, Bakıda və regionlarda pərakəndə ticarət, ictimai

iaşə və digər xidmət sahələrində fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektlərinə ticarət və xidmət qaydaları ilə bağlı qanunvericiliyin tələblərinin izah edilməsi dair 57 mindən artıq bildirişin paylanması təmin olunmuşdur. İstehlakçıların maarifləndirilməsi məqsədilə gündəlik istehlak gənisi istifadə olunan müxtəlif ərzaq və qeyri-ərzaq məhsullarının istehlak xassələri və bu malları alarkən istehlakçıların nələrlə diqqət etmələri barədə 41 adda mal və xidmət üzrə maarifləndirici məlumat müxtəlif kütləvi informasiya vasitələrində yayılmışdır. İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı maarifləndirici sosial reklam çarxları hazırlanaraq televiziya kanallarında yayılmışdır. AzTV ilə əməkdaşlıq çərçivəsində «Keyfiyyət möhürü» verilişi hazırlanmışdır...

Görülən işlər deməyə əsas verir ki, Dövlət Xidməti bundan sonra da istehlak bazarında çatışmazlıqların aradan qaldırılması üçün inzibati tədbirlərin gücləndirilməsi ilə yanaşı, təbliğat-təvfiqat və maarifləndirmə işlərinə diqqət artıracaq. İstehlakçıları isə hüquqlarının müdafiəsində fəal olmağa, üzlədikləri problemlərin aradan qaldırılmasında aidiyyəti qurumlarla əməkdaşlıq etməyə, özlərinin və uşaqlarının sağlamlığını qorumaq üçün malların keyfiyyət və təhlükəsizliyinə ciddi yanaşmağa dəvət edirik. **AYTƏN**

Vergi güzəştləri sənayenin inkişafına və investisiya fəallığının artmasına səbəb olub

Ölkəmizin iqtisadi fəallığının artmasında həyata keçirilən vergi siyasəti, bu siyasətin əsas istiqamətlərindən biri olan vergi yükünün azaldılması mühüm rol oynamışdır. İqtisadi siyasətin əsas prioritetlərindən biri sahibkarlığın dəstəklənməsi və sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyətini stimullaşdırmaq, özəl istehsal sahələrinin inkişafı üçün münbit şərait yaratmaq, qeyri-neft sektorunun davamlı inkişafını təmin etməkdən ibarətdir. Bu məqsədlə davamlı olaraq dövlət tərəfindən sahibkarlara müxtəlif vasitələrlə dəstək göstərilir, onlara əlverişli fəaliyyət üçün geniş imkanlar yaradılır. Bu tədbirlərin əsas istiqamətlərindən biri sahibkarlıq sektoruna vergi güzəştlərinin tətbiq olunması ilə bağlıdır.

Vergi ödəyicilərinə tətbiq olunan güzəştlər ölkəmizdə həyata keçirilən iqtisadi siyasətin tərkib hissəsi kimi sosial-iqtisadi sahələrdə mühüm dəyişikliklərə səbəb olur. İqtisadiyyata özəl sektor tərəfindən

bunun əyani göstəricisi sayıla bilər. Qeyd edək ki, Vergi Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklərə əsasən, sənaye texnoparklarının rezidentləri olan fiziki şəxslər 7 il müddətinə əmlak və torpaq vergisini ödəməkdən azad olunub.

İqtisadi İnkişaf Nazirliyindən verilən məlumata görə, texnoparklara tətbiq olunan vergi rejimi xarici investorların 2013-cü ilin əvvəllərindən başlayaraq marağını daha da artırıb və ötən müddət ərzində Cənubi Koreyanın, Qazaxıstanın, Türkiyənin, Rusiya, Ukrayna və digər ölkələrin nüfuzlu iş adamları Sumqayıtdakı texnoparkda olub, bu sahəyə investisiya qoymaq planlarını bildiriblər. Eyni zamanda, vergi güzəştləri sayəsində texnoparkın istehsal dövriyyəsinin və yeni istehsal sahələrinin artması üçün münbit şərait yaranıb. Hazırda Sumqayıt texnoparkında çalışan işçilərin sayı 4 min nəfər təşkil edir və yaxın 5 ildə bu rəqəmin 10 minə çatdırılması nəzərdə tutulur.

Vergi güzəştləri ölkədə investisiya fəallığının da artmasına səbəb olub və bunu 2013-cü ilin birinci

şür, ölkəyə qoyulan investisiyaların həcmi azalır. Son beş il üzrə vergi yükünün səviyyəsinə diqqət yetirsək, ölkəmizdə bu göstəricinin 20 faiz həddini ötmədiyini görmək mümkündür. Bu, Şərqi Avropa, habelə MDB ölkələri olan Rusiya, Ukrayna, Qazaxıstan, Belarus kimi ölkələrdən aşağıdır. Təbii ki, bu faktor Azərbaycan iqtisadiyyatına sərmayələrin həcmində artmasında əsas vasitələrdən biri hesab oluna bilər. Proqnozlara görə, mövcud biznes və səmərəli vergi mühiti respublikamızda investisiya qoyuluşlarının yaxın aylarda daha da artmasına, bu ilin sonunda investisiyaların 25 milyard dollara çatmasına səbəb olacaq. Bu isə ölkənin iqtisadi və sosial infrastrukturunun yenilənməsinə və güclənməsinə, iqtisadiyyatın artım tempinə təkan verəcək, eyni zamanda yeni maliyyə vəsaitlərinin qazanılmasına, təkrar sərmayələrin qoyulmasına zəmin yaradacaq. Sərmayələr yeni istehsal və xidmət sahələrinin istifadəyə verilməsinə, yeni iş yerlərinin açılmasına da geniş şərait yaradacaq.

Ötən aylar ərzində 55 mindən artıq yeni iş yerinin yaradılması regionlarda iqtisadiyyatın əhəmiyyətli dərəcədə inkişafına nail olunduğunu, bunun müqabilində vergi potensialının artmasını şərtləndirir

maliyyə axınlarının artması, xarici investisiya qoyuluşları üçün əlavə stimulların yaranması, sənaye və aqrar-sənaye müəssisələrinin, texnoparkların təşkilinin geniş vüsət alması, yeni iş yerlərinin və istehsal sahələrinin yaradılması, sahibkarlığın inkişafı proqramlarının genişlənməsində birbaşa bu güzəştlərin mühüm rolu vardır.

Bu siyasətin mühüm nəticəsi olaraq 2013-cü ilin birinci yarısı sahibkarlıq mühitinin daha da yaxşılaşması, sahibkarlıq fəaliyyətinə yeni başlayan fiziki və hüquqi şəxslərin sayının artması, yeni müəssisələrin istifadəyə verilməsi və digər əlamətdar iqtisadi hadisələrlə yadda qalıb. Vergi güzəştləri son aylarda sənaye texnoparklarının inkişafına daha çox tökan verib və texnoparklara yatırılan sərmayələrin artım dinamikası, eyni zamanda xarici investorların bu sahəyə marağı

yarısında ölkəmizdə iqtisadi artımın sürətlənməsi, milli sahibkarlığın inkişafı fonunda yerli özəl şirkətlər tərəfindən investisiya qoyuluşlarının həcmində çoxalmasına əlavə şərait yaradıb. Bu dövrdə ölkə iqtisadiyyatına 12,6 milyard dollar sərmayə qoyulub ki, bu da Azərbaycan iqtisadiyyatında son 20 ildə ən yüksək göstərici hesab olunur. Sərmayə portfelinə daxil investisiyaların artımı Azərbaycanın maliyyə-budcə imkanlarının güclənməsi ilə yanaşı, yerli iri şirkətlərin kapital ehtiyatlarının yaxşılaşdırılmasını təsdiq edir, ölkə iqtisadiyyatında aktivlik göstəricisini şərtləndirir.

Beynəlxalq təcrübəyə əsasən, investisiyaların artım tempi bilavasitə vergi yükü ilə sıx bağlıdır. Belə ki, vergi ödəyicisində tutulan vergilər onun məcmu gəlirinin 30-40 faizindən çox olduqda iqtisadi fəallığın səviyyəsi aşağı düşür.

Həyata keçirilən tədbirlər regionlarda qeyri-neft sektorunun inkişafına tökan verib, sahibkarlıq fəaliyyəti üçün əlverişli şəraiti təmin edib. Ümumi inkişafda son illər regionların payının artması və bu ilin ilk 6 ayında da bu tendensiya müşahidə olunmaqdadır. Ötən aylar ərzində 55 mindən artıq yeni iş yerinin yaradılması regionlarda iqtisadiyyatın əhəmiyyətli dərəcədə inkişafına nail olunduğunu, bunun müqabilində vergi potensialının artmasını şərtləndirir. Son 5 il nisbətən respublikanın səhər və rayonları üzrə vergi daxilolmalarının 35 faizdən çox artması da bunu göstərir.

Göründüyü kimi, bu iqtisadi və sosial uğurların əldə olunmasında həyata keçirilən səmərəli vergi siyasəti mühüm rol oynamışdır.

Elbrus CƏFƏRLİ

"e-Justice Portal" layihəsi

Azərbaycanın iqtisadi qanunvericiliyini Avropaya tanıdacaq

Avropa İttifaqı (Aİ) bu quruma daxil olan dövlətlər üçün vahid elektron kitabxana layihəsini həyata keçirməyə başlayıb. Bu məqsədlə «e-Justice Portal» internet saytı hazırlanıb və portalın məlumat bazasının və istifadə imkanlarının genişləndirilməsi, digər texniki vasitələrin təkmilləşdirilməsi üzərində iş gedir.

Sayt özündə bütün Aİ ölkələrinin qanunvericilik bazasını əks etdirir və bütün məlumatlar 22 dilə tərcümə edilib. Saytın məqsədi vətəndaşların öz ölkələrinə məxsus qanunvericilikdəki fərqləri və dil problemlərini aradan qaldırmaq və Avropa İttifaqında yaşayan insanlarda vahid bir məkan mühiti yaratmaqdır. İstifadəçilər 2015-ci ilə kimi bu saytda Aİ-nin bütün ölkələrinin qanunvericilik aktları, iqtisadi, hüquqi, humanitar, cinayət-prosesual, mülki sahələrlə bağlı qanunlar, məəcəllələr və digər sənədlərlə tanış ola biləcəklər. Ən yüksək səviyyədə və dinamik, operativ internet resursuna çevriləcək bu portaldan, həmçinin, Avropa ölkələrinin vergi qanunvericiliyi, vergi administrasiyalarının fəaliyyəti və gördüyü işlər barədə də ətraflı məlumat əldə etmək mümkün olacaq.

Aİ vahid elektron məlumat bazasını yaratmaq Avropa regionunda kağız daşıyıcılarından istifadəni minimuma endirməyi düşündür. Təşkilat il ərzində müxtəlif ölkələrin hüquqi aktları, qanunvericilik sənədləri və digər materialları müxtəlif dillərə tərcümə etməklə ildə həm böyük həcmdə maliyyə xərcləyir, həm də vaxt itkisi ilə üzləşir. Hesablamalara görə, Avropa İttifaqı il ərzində hüquqi sənədlərin tərcüməsinə 100 milyon avrodan çox pul xərcləyir. Aİ ölkələri arasında siyasi və iqtisadi əlaqələrin genişlənməsi, sərbəst ticari münasibətlərin yaradılması biznes strukturları arasında da hüquqi-iqtisadi sənədlərlə tanışlıq ehtiyacını artırır ki, bu da kargüzarlığın bir vasitəsi hesab olunur. Belə ki, il ərzində iş adamları Avropanın müxtəlif regionları ilə çoxlu əməliyyatlar aparır və bu zaman bəzi mübahisəli məsələlər yarandıqda hüquqi tənzimləməyə ehtiyac duyulur. Bu problemlərin həllində hüquqşünasların həmin ölkələrin qanunvericiliyini bilməsi də vacib şərtləndirir. Yəni hər iki tərəfin bir-birinin hüquqi sənədləri, qanunvericiliyi haqqında məlumatları əldə etməsi üçün problemlər meydana çıxır, bu məsələlər isə xeyli vaxt aparır, kağız daşıyıcılarından istifadəyə səbəb olur.

Buna görə də Avropa Komissiyası problemin həlli yolu kimi Avropa ölkələrinin vahid qanunvericilik bazasının internet saytının yaradılmasını qərara alıb. Hazırda «e-Justice Portal» internet saytında qanunvericiliklə bağlı bütün məlumatların yerləşdirilməsi işi aparılır. Qarşıdakı

mərhələdə Aİ-nin onlayn məlumat bazasından istifadə ilə yanaşı, müxtəlif ölkələrin vətəndaşları, iş adamları, vergi ödəyicilərinin onlayn müraciətlərinin təşkili də nəzərdə tutulur.

Onu da qeyd edək ki, Azərbaycan hökuməti ölkə ictimaiyyətinin Avropa İttifaqının qanunvericilik aktları ilə yaxından tanış olması üçün sözügedən internet portalını istifadə etmək niyyətindədir. Konstitusiyaya Araşdırmaları Fondunun rəhbəri Əliməmməd Nuriyevin sözlərinə görə, Azərbaycanın bu prosese qoşulması labü-

dür. Ölkəmizdə informasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı, «Elektron hökumət» quruculuğu internet resurslarından istifadəni də genişləndirir. Avropada tətbiq olunan ən müərəqqi informasiya resurslarının ölkəmizdə tətbiqi də bu baxımdan mühüm fayda vərə elementlərdəndir. Buna görə də Aİ-nin «e-Justice portal» layihəsinin tərkib hissəsi kimi Azərbaycanda dövlət qurumlarının saytlarında vahid məlumat bazasının yaradılması məqsəduyğundur. Bu sistem yaradılması üçün bütün texniki və kommunikasiya imkanları mövcuddur. Azərbaycanın dövlət qurumlarının əksəriyyəti «E-hökumət» portalına inteqrasiya olunub və onların göstərdiyi elektron xidmətlərdən istifadə artır. Eyni zamanda, dövlət qurumlarının internet resursları təkmilləşir. Bütün bu amillər vahid qanunvericilik bazasının yaradılmasına əsas verir. Burada yerləşdirilən qanunvericilik məlumatlarının ingilis dilinə tərcümə olunması artıq Avropa ölkələrinin, eləcə də digər region dövlətlərinin vətəndaşlarının, biznes qurumlarının Azərbaycanın qanunvericiliyi ilə bağlı bütün materiallara çıxış imkanları yaradacaq.

«e-Justice Portal» layihəsinin Azərbaycan versiyasının hazırlanması xarici ölkələrin sahibkarlarının ölkəmizin biznes və vergi mühiti barədə ətraflı məlumat əldə etməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Vergi sistemindəki peşəkar kadrların internet resursları vasitəsilə lazımı olan bütün məlumatları, yenilikləri cavablandırması sayəsində ölkəmizin vergi mühitinin müasir vəziyyəti barədə daha geniş təsəvvür yaratmağa imkan verəcək.

E.CƏFƏRLİ

Azərbaycanda 35 minə yaxın insan Prezident təqaüdü alır

Son on ildə Azərbaycan Respublikası qarşısında xüsusi xidmətlər göstərmiş şəxslərin sosial rifah halının yaxşılaşdırılması məqsədilə ölkəmizdə ayrı-ayrı kateqoriya üzrə şəxslərə Azərbaycan Respublikası Prezidenti təqaüdü institutu formalaşmışdır. Əmək və Əhalinin Sosial Mü-

dafəsi Nazirliyinin ictimaiyyətə əlaqələr şöbəsinə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müxtəlif fərman və sərəncamlarına əsasən, Prezident təqaüdləri təyin olunmuşdur. Həmin təqaüdlərin orta aylıq

məbləği 116,4 manatdır. Son on ildə şəhid ailələrinə verilən prezident təqaüdlərinin orta məbləği 60,5 faiz, müharibə əlillərinə verilən prezident təqaüdlərinin orta məbləği 10 faiz, Prezidentin fərdi təqaüdlərinin orta aylıq məbləği isə 5 dəfə artmışdır.

İcbari sığorta müqavilələrinin statistik mənzərəsi

İcbari Sığorta Bürosunun iştirakçıları olan sığorta şirkətləri tərəfindən 2013-cü ilin ilk altı ayı ərzində «İcbari sığortalar haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş icbari sığorta növləri üzrə bağlanmış müqavilələrin sayı və toplanmış sığorta haqlarının məbləği açıqlanmışdır.

2012-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə daşınmaz əmlakın icbari sığortası üzrə sığorta müqavilələrinin sayında 21% və sığorta haqlarının məbləğində 56%; daşınmaz əmlakın istismarı ilə bağlı mülki məsuliyyətin icbari sığortası üzrə sığorta müqavilələrinin sayında 12%; sığorta haqlarının məbləğində 22% və sərəncamların icbari fərdi qəza sığortası üzrə sığorta müqavilələrinin sayında 3,8 dəfə; sığorta haqlarının məbləğində 4,46 dəfə artım müşahidə edilmişdir. Bununla belə, avtonəqliyyat vasitəsi sahiblərinin mülki məsuliyyətinin icbari sığortası üzrə sığorta müqavilələrinin sayında 5%; sığorta haqlarının

məbləğində 7% azalma olub.

Avtonəqliyyat vasitəsi sahiblərinin mülki məsuliyyətinin icbari sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsi üzrə 439,200; daşınmaz əmlakın istismarı ilə bağlı mülki məsuliyyətin icbari sığortası üzrə 2,212; daşınmaz əmlakın icbari sığortasının sayı 57,213; sərəncamların icbari fərdi qəza sığortasının sayı isə 259 olub.

Sığorta haqları avtonəqliyyat vasitəsi sahiblərinin mülki məsuliyyətinin icbari sığortası üzrə 32.400.000 manat, daşınmaz əmlakın icbari sığortası üzrə 6.695.651 manat, daşınmaz əmlakın istismarı ilə bağlı mülki məsuliyyətin icbari sığortası üzrə 175.492 manat, sərəncamların icbari fərdi qəza sığortası üzrə 68.060 manat təşkil edib. Ümumilikdə 2013-cü ilin altı ayı ərzində bağlanmış icbari sığorta müqavilələrinin sayı 498,8 mindən, daxil olan sığorta haqlarının məbləği isə 39,3 milyon manatdan çox olub.

AYTƏN

Qeyri-neft məhsullarının ixracı 13,5 faiz artıb

Azərbaycan Respublikasının xarici ticarət döviyyəsi 2013-cü ilin yanvar-iyun aylarında 21,6 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin bildirdiyinə görə, onun 16,4 milyard dollarlıq hissəsi ixracın, 5,2 milyard dollarlıq hissəsi idxalın hesabına

na yaranmışdır.

Bu dövr ərzində dünyanın 137 ölkəsi ilə ticarət aparılmış, 93 ölkəyə əmtəə ixrac edilmiş, 126 ölkədən idxal olunmuşdur. Xarici ticarət döviyyəsi iştirakçılarının 27-si Amerika, 49-u Avropa, 36-sı Asiya və s. ölkələridir.

Vergilər Nazirliyinin
TELEFON XİDMƏTİ
195

www.taxes.gov.az

Contact Centre Certified EN 15838

vergi təqvim

AVQUST						
I	II	III	IV	V	VI	VII
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Qeyd: Verginin ödənilmə və bəyannamənin verilmə müddətinin sonuncu günü təqvimdə göy rənglə seçilmişdir. Həmin gün istirahət və ya bayram gününə düşdüylə halda, növbəti iş gününə keçirilmişdir.

Ödənilən vergi:

15 avqust - «5», «(5)» və «6».
20 avqust - «(1-1)», «3», «4», «8», «10.1», «10.2» və «10.3».

«(1-1)» - **Gəlir vergisi (xüsusi notariuslar üzrə):** Xüsusi notariusların gəlir vergisi üzrə hesabat dövrü rübdür.

Xüsusi notariuslar tərəfindən hər ay ərzində aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) 10 faiz dərəcə ilə gəlir vergisi hesablanmalı, hesablanmış vergi məbləği isə növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir.

«3» - **Əlavə dəyər vergisi:** ƏDV üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsini hər hesabat dövrü üçün, hesabat dövrünün sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq, qeydiyyatda olduğu vergi orqanına verir və vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«4» - **Aksiz vergisi:** Aksizlər üzrə hesabat dövrü təqvim ayıdır. Aksizli mallar istehsal edildikdə hər hesabat dövrü üçün vergi tutulan əməliyyatlar üzrə aksizlər, hesabat dövründən sonrakı ayın

20-dən gec olmayaraq, dövlət büdcəsinə ödənilməli və vergi orqanına bəyannamə verilməlidir.

«5» - **Əmlak vergisi:** Əmlak vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ilidir. Fiziki şəxslər avqust ayının 15-dən gec olmayaraq illik əmlak vergisinin büdcəyə ödəyirlər. Əmlak vergisi ödəyicisi olan hüquqi şəxslər cari vergi ödəmələri kimi hər rübün ikinci ayının 15-dən gec olmayaraq əvvəlki ildəki əmlak vergisinin 20 faizi həcmində dövlət büdcəsinə vergi ödəyirlər. Əvvəlki hesabat ilində əmlak vergisi ödəyicisi olmayan və növbəti ildə bu verginin ödəyicisi olan, habelə yeni yaradılmış və əmlak vergisi ödəyicisi olan hüquqi şəxslər əmlakın əldə edildiyi rübdən sonra hər rübün ikinci ayının 15-dən gec olmayaraq həmin əmlaka görə hesablanmalı olan illik əmlak vergisi məbləğinin 20 faizi miqdarında cari vergi ödəmələrini həyata keçirirlər. Cari vergi ödəmələri vergi ili üçün vergi ödəyicisindən tu-

tulan verginin məbləğinə aid edilir.

«6» - **Torpaq vergisi:** Torpaq vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ilidir. Avqust ayının 15-dən gec olmayaraq illik torpaq vergisinin yarısını hüquqi şəxslər dövlət büdcəsinə, fiziki şəxslər isə yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödəyirlər.

«8» - **Mədən vergisi:** Mədən vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. Mədən vergisinin ödəyicisi hesabat ayı üçün faydalı qazıntıların çıxarıldığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kəmpic-kirəmit gilləri, tikinti qumları, çinçil xammalı aid edilir.

«10.1» - **Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi:** Muzdlu işləyən fiziki şəxslərə ödəmələr verən hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar muzdlu işləyən

fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış məbləği növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər.

«10.2» - **Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər:** Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunan digər ödəmələri verərək bölgələrindən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməsi üçün sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürməlidirlər.

Sadələşdirilmiş vergi bəyannaməsi

Hüquqi şəxslər üzrə 1N-li Əlavənin tərtib olunmasında mühasibat uçotu məlumatlarının düzgün yerləşdirilməsi

Qulu Soltanov,

sərbəst auditor

Əvvəlki ödəmə sayımızda

Hörmətli oxucular, sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi olan hüquqi şəxsin sadələşdirilmiş vergi bəyannaməsinə Əlavənin sətirlərinin hansı mühasibat uçotu hesabının məlumatlarına istinad edilməklə tərtib olunması üzrə qəzetin əvvəlki sayında verilən izahları davam etdiririk.

Sətir 1.10 «Digər aktivlər» üzrə «təqdim edilmişdir, silinmiş, ləğv edilmişdir» sütununun «silinmişdir» xanasında göstərilən 10 manat 71N-li hesabın ilin sonuna qalıqının azalması məbləğidir. Lakin balans-döviyyə cədvəlinə diqqət yetirərək görürük ki, təhtəhesab şəxslərə hesablaşmalar (71N-li hesab) üzrə debet döviyyəsinin yekun məbləği 1550 manatdır. Əlavədə daxil olan vəsait isə 0 manat, yəni 1550 manat az göstərilmişdir. Çünki azaldılan 1550 manat məbləğ (DB71 - KR50 = 1550 manat ikili yazılışı) bir pul hesabından digər pul hesabına keçirilən (yeri dəyişdirilən) məbləğlər olduğuna görə nəzərə alınmamışdır. Həmçinin balans-döviyyə cədvəlində təhtəhesab şəxslər üzrə kredit döviyyəsinin yekun məbləği 1560 manatdır və Əlavədə silinmiş vəsait kimi göstərilən 10 manat məbləğ də 1560 manat məbləğdən debet döviyyəsinə kimi proporsional olaraq 1550 manat azdır. Səbəbi debet döviyyəsinə olduğu kimidir. Əlavənin bu sətirinin «silinmişdir» xanasında göstərilmiş 10 manat məbləği riyazi hesablamada nəticəsində də tapmaq olar: ilin əvvəlinə təhtəhesab şəxsdə qalan 50 manat çıxılırsın hesab dövrünün sonuna təhtəhesab şəxsdə qalan 40 manat = 10 manat. Bu sətirin «hesabat dövrünün sonuna» sütunundakı xanasında göstərilən 40 manat isə ilin sonuna 71N-li hesabın qalığıdır.

Göründüyü kimi, təhtəhesab şəxsə verilən nağd pulların döviyyəsinin pul vəsaitlərinin döviyyəsi kimi nəzərdə tutulması məsləhət görülür. 71 N-li hesab üzrə təhtəhesab şəxsə verilən nağd pul həmin şəxs tərəfindən istifadə olunan anadək müəssisənin mülkiyyətində qalır və pulun sahibi də müəssisə olduğunu, həmçinin o, müəssisənin xəzinədarı kimi müəssisəyə məxsus nağd pul üzərində maddi-məsuliyyət daşıyan işçi obrazı yaratdığına nəzərə alsaq, deməli, təhtəhesab şəxsdəki pullar da (saxlanılan və ya gələcəkdə istifadəsi nəzərdə

tutulan pullar da daxil) müəssisənin mülkiyyətində olan və saxlanılan nağd pul vəsaitidir. Bizim misaldə xərclənən 1560 manat məbləğ müəssisəyə məxsus, lakin təhtəhesab şəxs (maddi-məsul şəxs) vasitəsilə məxaric edilən pul vəsaiti olduğuna görə, 1560 manat hüdudlarında daxil olan 1500 manat vəsait təkrarlanmamaq (işirdilməmək) məqsədilə döviyyə məlumatlarına aid edilməmişdir. 71N-li hesab üzrə 40 manat qalıq məbləğ Əlavənin 1.5.1 (pul vəsaitləri) sətirinin «hesabat dövrünün sonuna» məlumatlarına əlavə edilə bilərdi. Bizim misaldə 40 manat məbləğ 1.10 (digər aktivlər) sətirinin «hesabat dövrünün sonuna» sütunundakı xanada əks etdirildiyinə görə, qalıqın azalan 10 manat (ilin əvvəlinə qalıq 50 manat çıxılırsın ilin sonuna qalıq 40 manat) məbləği Əlavənin bu sətirinin «təqdim edilmişdir, silinmiş, ləğv edilmişdir» sütununun əks etdirilmişdir. Yəni Əlavədə 71N-li hesab üzrə yalnız qalıqın düzəliş məbləği əks etdirilib (etdirilir).

Sətir 2.1.1 «Nizamnamə kapitalı» üzrə «dövr ərzində daxil olmuşdur» və «təqdim edilmişdir, silinmiş, ləğv edilmişdir» sütunlarındakı xanalar boş saxlanılıb. Çünki Nizamnamə kapitalının hərəkətində və ya 85N-li hesabın döviyyəsinə dəyişiklik (döviyyə) olmamışdır. Bu sətirin «hesabat dövrünün sonuna» sütunundakı xanasında göstərilən 7000 manat isə 85N-li hesabın ilin sonuna kredit qalığıdır.

Sətir 2.1.2 «Hesabat dövrünün xalis mənfəəti» üzrə «dövr ərzində daxil olmuşdur» sütunundakı xanada göstərilən 1624 manat məbləğ hesabət ili üzrə hesablanmış mənfəətdir və ya 80N-li balans hesabının kredit döviyyəsidir (DB46 - KR80 ikili yazılışı). Bu sətirin «təqdim edilmişdir, silinmiş, ləğv edilmişdir» sütununun «silinmişdir» xanasında göstərilən 1000 manat məbləğ təsisçiyə hesablanmış (elan edilmiş) dividendin vergi çıxılmadan məbləğidir və ya 80N-li balans hesabının debet döviyyəsidir (DB80 - KR75 ikili yazılışı). Bu sətirin «hesabat dövrünün sonuna» sütunundakı xanasında göstərilən 624 manat isə hesabat ilində əldə edilən mənfəətin bölüşdürülməyən hissəsidir və ya 80N-li hesabın ilin sonuna kredit qalığıdır (Qeyd: 624 manat məbləğ növbəti hesabat ili üçün təqdim olunacaq sadələşdirilmiş vergi bəyannaməsinin Əlavəsində Sətir 2.1.3 «Əvvəlki illər üzrə bölüşdürülməmiş mənfəət» üzrə «dövr ərzində daxil olmuşdur» sütunundakı xanada daxil olan vəsait kimi göstəriləcəkdir).

(Davamı növbəti sayımızda)

vergi cinayətləri

Benzin alverçisi ifşa olundu

Vergiləri gizlətməyə çalışsan, eyni zamanda digər yollarla pul qazanıb dövlətə ziyan vurmaq istəyən «sahibkarlar»a hələ də rast gəlinməkdədir. Onlar bir müddət qanunsuz yollarla varlanmağa çalışsalar da, sonda vergi və istintaq orqanlarının əməliyyatları zamanı məsuliyyətdən yaxa qurtara bilmirlər.

Vergilər Nazirliyi yanında Vergi Cinayətlərinin İbtidai Araşdırılması Departamenti 14 sayılı Ərazi Vergilər İdarəsində vergi ödəyicisi kimi qeydiyyatda olan «Sabir» MMC-nin direktoru Yusif Hağıyev qanunsuz əməllərinin qarşısını vaxtında almağa nail olub.

Cinayət işi üzrə aparılmış ibtidai istintaq zamanı müəyyən edilib ki, Y.Nağıyev büdcəyə ödənilməli vergiləri yayındırmaqla kəfiyyətə uyğun olmayan, üstəlik qanunsuz neft biznesi ilə məşğul olaraq dövlətə iqtisadi ziyan vurub. O, direktoru olduğu «Sabir» MMC-nin 2010-cu ilin 3-cü rübündə sadələşdirilmiş vergi növü üzrə 135278 manat həcmində hesablanmış vəsaiti müxtəlif yollarla ödəməkdən boyun qaçıraraq, vergi orqanına ümumiyyətlə bəyannamə təqdim etməyib. Bu azmış kimi, yaxşı qazanc onun tamahını artırır və var-dövlət arzusu sahibkarı digər qanunsuz əməllərə əl atmağa şirnikləndirib. Tez və asan varlanmanın yolunu neft məhsullarının satışında gören Y.Nağıyev bu sahədə «biznes qurub». O, neft məhsullarının satışına xüsusi razılıq (lisenziya) tələb olunduğu halda, razılıq almadan qanunsuz sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olaraq, «Musaoğlu» MMC-dən 6.062,513 ton A-92 markalı benzin və 7.279,959 ton dizel yanacaq əldə edərək, hər tonunun üzərinə 20-25 manat ticarət əlavəsi qoyaraq satıb. Bu biznesdən nə az, nə çox - 198 min manatdan çox xalis gəlir əldə edib.

Vergi və istintaq orqanlarının keçirdiyi

əməliyyat zamanı «Sabir» MMC-nin satış obyektinin olmadığı, neft məhsullarının dəqiq kimlərə satıldığına müəyyən etmək mümkün olmayıb. O, yanacaq pərəkəndə ticarət yolu ilə müxtəlif şəxslərə satdığına, kimdən və necə aldığına etiraf edib. Bildirib ki, neft məhsullarını «Musaoğlu» MMC-nin direktoru İntiqam Ramazanov adlı şəxsəndə alıb. İstintaq zamanı şahid qismində dindirilən İ.Ramazanov da baş vermiş cinayət əməllərini təsdiq edib. O, ifadəsində 2009-cu ildən «Musaoğlu» MMC-nin direktoru vəzifəsində çalışdığını, cəmiyyətin əsas fəaliyyətinin neft məhsullarının topdan alqı-satqısı ilə məşğul olduğunu və «Sabir» MMC-yə yanacaq satıldığını bildirib. Satışa dair sənədlər, qaimə-fakturalar onun tərəfindən tərtib edilib, neft məhsulları nağd qaydada qarşı tərəfə satılıb.

Beləliklə, Y. Nağıyev aldığı neft məhsullarını qanunsuz şəkildə sataraq böyük məbləğdə gəlir əldə etməsi hərtərəfli sübuta yetirilib. Yeri gəlmişkən, Yusif Nağıyev qeyd olunan cinayəti törətməsi məhkəmə-mühasibatlıq ekspertizasının rəyi ilə bir daha təsdiqini tapıb.

Y.Nağıyev istintaqa verdiyi ifadələrdə vergidən yayındığını, müəssisənin mühasibatlıq işlərini özü həyata keçirdiyini və bununla da törətdiyi qanunsuzluqları təsdiq edib. Bununla da başabəla sahibkar 25.12.2012-ci il tarixdə təqsirləndirilən şəxs qismində istintaqa cəlb edililib, barəsində Cinayət Məcəlləsinin 192.2.2 və 213.2.2-ci maddələri ilə cinayət işi başlanıb. İttiham elan edilmiş maddələr üzrə nəzərdə tutulan cinayət əməlləri sübuta yetirildiyindən o, həmin maddə ilə məhkəmə məsuliyyətinə cəlb edililib və haqqında «polisın nəzarəti altına vermə» qətimkan tədbiri seçilib.

ELBRUS

beynəlxalq panoram

Torpaq vergisi: keçmişdə və bu gün

Maliyyə böhranı şəraitində bütün ölkələrin hökumətləri vergi daxilolmalarını artırmaq üçün mənbələr axtarırlar. Rusiyada nəşr olunan «Vlast» jurnalının şərhçisi Sergey Minayevin torpaq vergisinin tarixi ilə bağlı mülahizələrini ixtisarla diqqətinizə təqdim edirik.

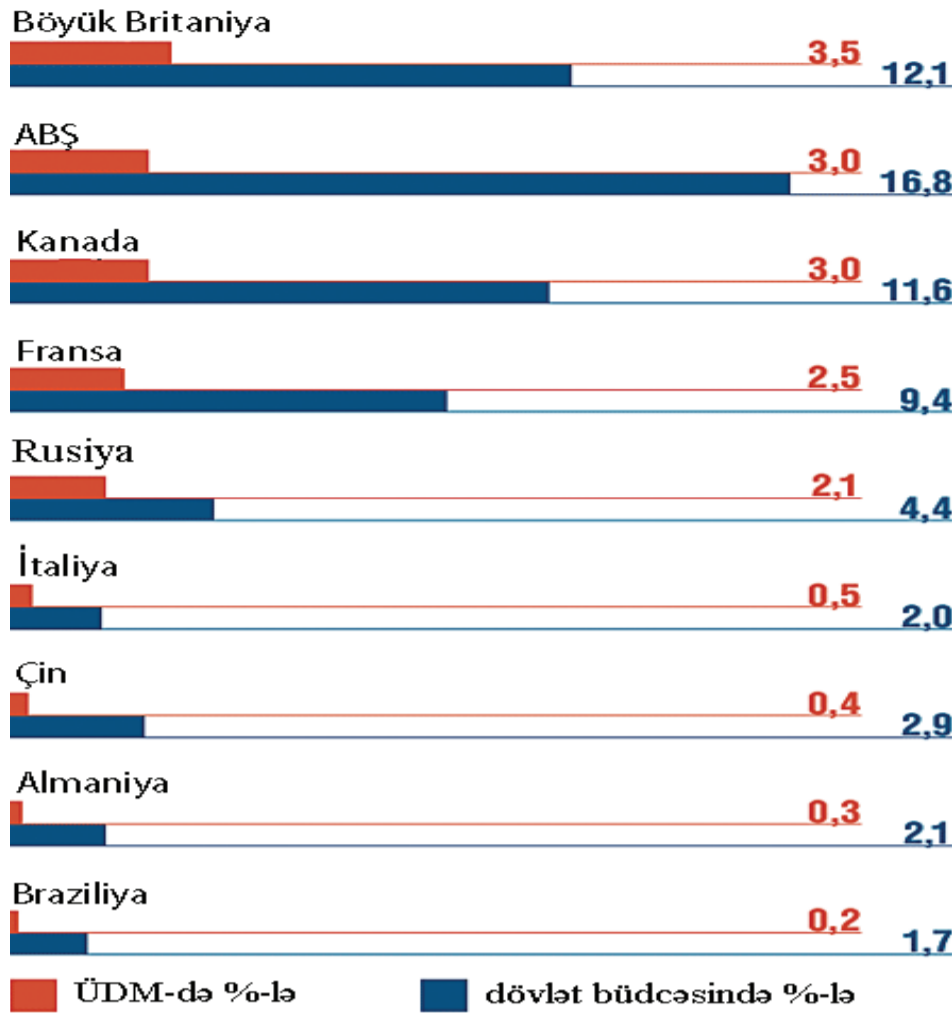
Orta əsrlərdə dövlətin maliyyə həyatı torpaq və onun üzərindəki əmlak üzərində qurulurdu. İngiltərə kralı İohann Torpaqsızın 1215-ci ildə baronların təzyiqi ilə imzaladığı sənəddə yazılırdı: «Torpaq istifadəçisi evləri, parkları, gölləri, dəyirmanları saxlamalı və kənd təsərrüfatı məhsulünün uyğun olaraq kəndlərin və arabaların sayını lazım olan qaydada təmin etməlidir». Məhz həmin vaxt İngiltərədə idarəetmə inqilabı başladı... O vaxta qədər əsasən torpaqları icarəyə verirdilər və icarə haqqı onların büdcəsinin əsasını təşkil edirdi. Büdcə isə çox vaxt kəsirdə qalırdı.

İohann Torpaqsızın hakimiyyətinin ilk vaxtlarında kənd təsərrüfatı mallarının qiymətləri ikiqat artdı: 40 pens dəyərinə ölkədə 80 pens tələb olundu. Lordlar qərara gəldilər ki, inflyasiya şəraitində torpağı icarəyə verməmək sərfəlidir, torpağı sahibinin özü idarə etməli və bəhəşmiş məhsuldan gəlir götürməlidir. Britaniya tədqiqatçıları Denni Dansinqer və Con Hillinqem yazırlar: «Nəticədə varlıqlar daha da varlandılar, lakin aydın oldu ki, təsərrüfatlarını idarə edənlər varlıqları asanlıqla aldadıla bilərlər. Ona görə də müxtəlif yerlərdəki gəlirlər barədə hesabatları yoxlayacaq auditorlara ehtiyac yarandı. XIII əsrin auditorları yalnız maliyyə pozuntuları ilə mübarizə aparmırdılar, həm də investisiyalar barədə qərarlar qəbul edirdilər. Lordların inflyasiya böhranına qarşı tapdıqları həll yolu peşəkar xəzinədarların, auditorların, məhsul qəbul edənlərin və digər məmurların tam bir ordusunu yaratdı. Əsrin əvvəllərində Oksfordda ilk biznes məktəbi açıldı».

XVII əsrdə İngiltərədə əmlakın vergiyə cəlb olunması çox vaxt əndəzsizliyə gətirib çıxarırdı. 1660-cı ildə evdəki buxarılarla və ocaqlara vergi qoyulmuşdu. Ev sahibləri vergiyənləri içəri buraxmadıqlarına görə sonradan bu vergi pəncərə vergisi ilə əvəz olundu. Bundan sonra da ev sahibləri pəncərələrini ləğv etməyə başladılar, Edinburqda bir küçədəki evlərin heç birində pəncərə qalmamışdı, hamısı hövülüşdü. Beləliklə, torpağı vergiyə cəlb etmək ideyası İngiltərədə yenidən dirçəldildi.

Bəzən torpağın vergiyə cəlb olunması tədricən böhran şəraitində ol atılıb. Böyük fransız inqilabının şüarı «Azadlıq, bərabərlik, qardaşlıq və heç bir verginin olmaması» idi. Napoleona isə müharibə aparmaq üçün pul lazım idi. Amerika alimi Çarlz Adamsın qeyd etdiyi kimi: «Napoleon, əlbəttə, vergilərdən imtina edə bilməzdi, lakin vergi yükünün artırılmasından da söz gedə bilməzdi. Adambaşına alınan can vergisi tamamilə qəbul edilmişdi. Gəlir vergisi isə can vergisinin bir forması idi. İstehlak vergisi - aksizlər isə inqilabın son qoyduğu kralın vergi iltizamçılarını yada salırdı. Nəticədə hökumət torpaq vergisinin üzərində dayandı.

Dünyada daşınmaz əmlakdan büdcə gəlirləri

Mənbə: OECD, IMF.

Fiziokratlar belə hesab edirdilər ki, bütün sərvətlər torpaqdan gəlir, ona görə də istehlak və ticarəti vergidən azad eləyib yalnız torpağı vergiyə cəlb etmək olar. Nəhayət, britaniyalılar kimi fransızlar da evlərə və pəncərələrə vergi qoydular və bu, 1925-ci ilə qədər davam elədi.

Müasir dövrdə hökumətlər çox vaxt daşınmaz əmlak vergi qoyulmasına deyil, ƏDV-yə və ya gəlir vergisinə daha çox etibar edirlər. 1965-ci ilə qədər daşınmaz əmlak üçün vergilər sonayələmiş ölkələrin büdcələrində ƏDV ilə eyni səviyyədə əhəmiyyət daşıyırdı, indi isə ƏDV-nin payı 20 dəfəyədək artıb. 1980-ci illərdə gəlir vergisinin əhəmiyyəti daşınmaz əmlak vergisindən 30 dəfə böyük idi. 1965-ci ildən başlayaraq büdcələrdə ƏDV-nin nisbəti dayanmadan artdı, gəlir vergisinin nisbəti isə 1980-ci ilə qədər artdı, sonra bir qədər azaldı (buna baxmayaraq, ƏDV-nin nisbətindən artıqdır), əmlak vergisinin nisbəti isə dəyişməz olaraq qaldı.

Bu günə qədər orta sənaye dövləti büdcə gəlirlərinin 5%-dən azını torpaq və onun üstündəki tikililərdən formalaşdırır. İnkişaf etməkdə olan ölkələr üzrə orta səviyyə daha aşağıdır - 2%-dən də az. Əlbəttə, orta rəqəmlərin arxasında böyük fərqlər gizlənilir. ABŞ-da bütün gəlirlərin 17%-ni, Böyük Britaniya və Kanadada isə təxminən 12%-ni əmlak vergisi təşkil edir. Almaniya bu nisbət 2%-ə güclə çatır, İsveçdə isə cəmi 0,4%-dir.

Hazırkı bəzi, büdcə və maliyyə böhranı şəraitində hökumətlər vergi daxilolmalarının yeni mənbələrini axtarmağa çalışırlar. ƏDV-nin qaldırılması iqtisadi inkişafın ləngiməsini nəzərə alanda qərbbə görə bilər. İstehlak xərcləri onsuz da yətərinə deyil, bu halda hökumətlərin

istehlak vergilərini, eləcə də gəlir vergisini artırması yerinə düşür...

Bunları nəzərə alanda hökumətlər istər-istəməz az istifadə edilən mənbələrə müraciət etməli olurlar: daşınmaz əmlak vergi kimi. Onlar yəqin ki, bu mülahizəni irəli sürəcəklər - torpaq və onun üstündəki tikililər üçün vergi büdcəni doldurmağın elə bir üsuldur ki, iqtisadiyyatın fəaliyyətinə daha az ziyan vura bilər. Bu mənada, necə istifadə edilməsindən asılı olmayaraq, torpağın özünün vergiyə cəlb olunması daha əlverişlidir. Əslində, torpağın vergiyə cəlb olunması ondan daha yaxşı istifadə edilməsi üçün stimula yarada bilər. Bundan əlavə, şirkətlərin və insanların asanlıqla öz yerlərini dəyişə bildikləri müasir qloballaşmış dünyada yalnız torpaq vergisi büdcə gəlirləri üçün sabit mənbə hesab oluna bilər - torpağı sərhəddən keçirib başqa ölkəyə aparmaq mümkün deyil.

Torpaq üçün vergini həm də iqtisadi siklin fazalarında daha az asılı olan vergi hesab etmək mümkündür. İqtisadiyyatın zəifləməsi zamanı bu vergi üzrə daxilolmaların səviyyəsi digər vergilərlə müqayisədə daha az aşağı düşür. Nəhayət, vergi daşınmaz əmlakın qiymət bumuna qarşı maneəyə çevrilə bilər.

Təsadüfi deyildir ki, son vaxtlar 20 ölkədə daşınmaz əmlak ya yeni vergi tətbiq olunmağa başlayıb, ya da bu məsələ gündəliyə gətirilib (Rusiya da onların içindədir). Məsələn, Namibiya kənd təsərrüfatı məqsədilə istifadə olunan torpaqlara vergi tətbiq edilib, İrlandiya 1997-ci ildə ləğv etdiyi daşınmaz əmlak vergisini yenidən bərpa edib, Britaniyanın Leyboristlər Partiyası tikinti üçün torpaq əldə edən, lakin orada tikinti aparmayan şəxslərə vergi qoyulmasını təklif edir...

Belarusda ƏDV-nin artırılması planlaşdırılır

Gələcə ildən ƏDV-nin dərəcəsinin 22%-ə qaldırılacağı müqabilində mənfəət vergisi dərəcəsinin 18%-dən 22%-ə endirilməsi də gündəlikdədir.

Vergi Məcəlləsinə dəyişikliklər edilməsi barədə qanun layihəsi üzərində işləyən mütəxəssislərin rəyində görə, ƏDV dərəcəsinin artırılması ideyası dövlət büdcəsinə əlavə daxilolmaların təmin olunması mülahizəsinə əsaslanır.

Hökumət təmsilçilərinin qiymətləndirməsinə görə, vergi dərəcələrinin artırılmasına yenidən baxılması bir sıra nəticələrə gətirib çıxara bilər. Hökumət belə hesab edir ki, mənfəət vergisinin dərəcəsinin azaldılması ixracatçıların (malları ixrac edərkən onlara sifir dərəcə ilə ƏDV tətbiq olunur) mənfəətlərinə vergi yükünün azalmasına səbəb olacaqdır. Bununla yanaşı, qanun layihəsi üzərində işləyənlər bu fikirdədirlər ki, ƏDV dərəcəsinin qaldırılması ilə bağlı mə-

qəlləyə dəyişiklik idxalçılar, o cümlədən istehlak idxalçıları üçün vergi yükünü artıracaq. Qeyd etmək lazımdır ki, Vergi Məcəlləsinə dəyişiklik layihəsi Belarus Respublikasının biznes assosiasiyalarının iştirakı olmadan hazırlanıb və layihə ölkənin biznes dairələri tərəfindən bir-mənalı qarşılanmayıb. Məlumat üçün bildirək ki, Belarusda ƏDV büdcənin formalaşdırıldığı əsas mənbələrdən biri sayılır. 2012-ci ilin məlumatlarına görə, konsolidasiya olunmuş büdcəyə bütün daxilolmaların 28,8%-i ƏDV-nin hesabına olub - mənfəət vergisi isə büdcədə cəmi 12,4% təşkil edib.

Çin rəhbərliyinin böhran əleyhinə qərarları

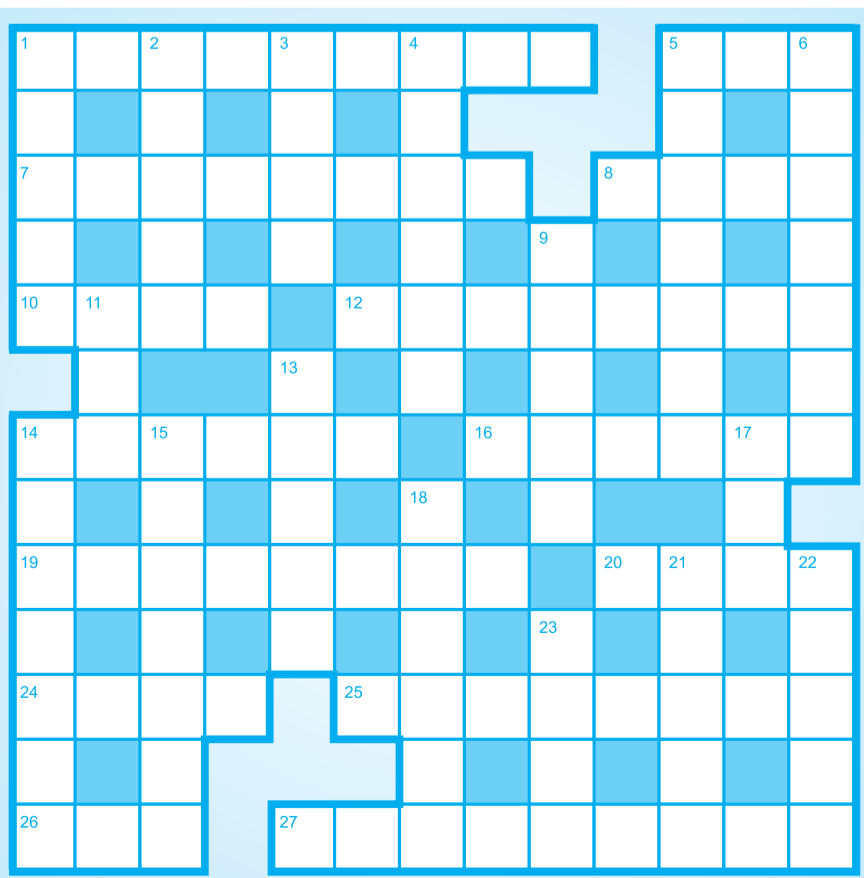
Çin iqtisadiyyatında ekspertlərin uzun müddətdir xəbərdarlıq etdikləri sənəmə ölkə hökuməti üçün heç də gözlənilməz olmamışdı. Hökumət əvvəlcədən böhran vəziyyətindən çıxmaq üçün qərar qəbul etmiş və öz planları barədə məlumatları açıqlamışdı.

Hökumətin qəbul etdiyi qərarlara əsasən, dövlətin müəyyən həddi aşmayan kiçik özəl biznes müəssisələrinə vergidən azad olunacağı, ölkədə yüksək səviyyədə inkişaf etmiş güclü şəbəkəli olan regional dəmiryol xətləri özəl investitorların ixtiyarına veriləcəkdir, eləcə də digər yardımçı ixracatçılar üçün əlverişli şərait yaratmaq məqsədilə milli valyutanın kursunun aşağı salınması üçün də ayrıca bir qərar qəbul edilsin. Bunlarla bərabər, ixracatçıların da vergi və rü-

sum şəklində ödədikləri bir sıra ödənişlərdən azad ediləcəyi müzakirə mövzuları arasındadır.

Səmərəli tədbirlərin görülməsinə zərurət yarandıqda hallarda, son dərəcə çevik olmağı bacaran Çin üçün bu cür qərarların qəbul edilməsi qeyri-adi qarşılanmamalıdır, lakin atılacaq addımların avropalı tərəfdarları da narazılıq yaradacağı istisna edilmir. Avropada bu cür köklü və effektiv tədbirlər çoxsaylı razılaşmalar əldə edilmədən qəbul olunmur.

Ölkədə iqtisadiyyatın enməsinə mütəxəssislər əmlak bazarındakı «köpük» şüşməsi ilə əlaqələndirirlər - indi Çində peyda olan elitər əmlak kvartallarının satılması və ya icarəyə verilməsi üçün əlverişli şərait hazırlamaq məqsədilə milli valyutanın kursunun aşağı salınması üçün də ayrıca bir qərar qəbul edilsin. Bunlarla bərabər, ixracatçıların da vergi və rü-

krossvord

Yuxarıdan aşağı:

1. Almaniyanın romantik bəstəkarı (1833-1897);
2. Kanadada çay;
3. Sümüklü balıq növü;
4. Ağstafa rayonunda qəsəbə;
5. Avstraliyada səhra;
6. Elm və incəsənətdə digər müəllifin yaradıcılığının, ideyasının şüurlu surətdə mənimsənilməsi;
9. Nizami poeməsindən personaj;
11. Rəqəm;
13. Kimyəvi element (qaz);
14. Hicri təqviminin 9-cu ayı;
15. İdman oyunu;
17. Yunan horfi;
18. Sübutsuz qəbul edilən iddia;
21. Fransada şəhər;
22. Müəssisənin sahib olduğu bütün maddi varlıqları əhatə edən mühasibat termini;
23. Kursk vilayətində çay.

Soldan sağa:

1. Azərbaycanın rayon;
5. Duru xörək;
7. İncəsənət termini;
8. Qazaxıstanda şəhər və çay;
10. Şamkimilər fəsiləsinə aid bitki cinsi;
12. Şuşa xanəndəlik məktəbinin ən parlaq nümayəndəsi (1889-1965);
14. Uruqvayda şəhər;
16. Sirkonium dioksidi. Brilyanta bənzər süni daş;
19. Aralıq dənizinin qərbində İspaniyaya məxsus arxipelaq və buraya daxil olan adalardan biri;
20. Çini qab;
24. Boşbuynuzlular fəsiləsindən Avropada yaşayan vəhşi meşə öküzü;
25. Əsasən torəvzlərdən və bitki yağından hazırlanan soyuq yemək;
26. Afrika qitəsində çay. Dünyanın ikinci uzun çayıdır;
27. Dünya səviyyəli birinci rus alimi-təbiətşünası, ensiklopediyaçı, kimyaçı və fiziki; Onun istiliyin molekulyar-kinetik nəzəriyyəsi materiya quruluşu barədə təsəvvürlərin əsasını qoyub, onun sayəsində bir sıra fundamental fiziki qanunlar işləmək mümkün olub.

Qəzetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı:

1. Veber;
2. Haram;
3. Blüz;
4. Amazar;
5. Palanqa;
6. İpsilon;
9. Adnan;
11. Osa;
13. Klerk;
14. Zərdabi;
15. Zosimov;
17. Nea;
18. Sprayt;
21. Bələk;
22. Donna;
23. Kadr.

Soldan sağa:

1. Vahabzadə (Bəxtiyar);
5. Psi;
7. Bərgüşad;
8. İlas;
10. Roma;
12. Kardinal;
14. Zazalı;
16. Hamann;
19. Reskript;
20. Abad;
24. Açıma;
25. Paraplan;
26. İTV;
27. Katarakta.

Tərtib etdi: Rafael

idman

Kristof Hurtekant: “Azərbaycanda velosiped idmanının inkişafının şahidi oldum”

Azərbaycanda velosiped idmanının inkişafının şahidi oldum. Təbii gözəllikləri və füsunkarlığı ilə həmişəlik yaddaşıma köçən bu ölkənin insanları çox qonaqpərvərdir. Bu səbəbdən, artıq 74 yaşımın tamam olmasına baxmayaraq, Azərbaycana yenidən səfər etmək haqqında düşünürəm.

«AzərTAC» xəbər verir ki, bu sözləri avqustun 1-də «Velopark»da Belçika, Niderland və İtaliya vətəndaşlarından ibarət velosipedçilər qrupunun rəhbəri Kristof Hurtekant jurnalistlərə müsahibəsində demişdir.

Belçikadan başlayaraq 9 ölkədən keçdiklərini bildiren qrup rəhbəri ölkəmizin onda xoş təəssürat yaratdığını vurğulamışdır. O, Azərbaycanın dünyada idman ölkəsi kimi tanındığını da qeyd etmişdir.

Avropalı idmançı layihənin reallaşmasına göstərdikləri köməyə görə Azərbaycan Velosiped İdmanı Federasiyasının rəhbərliyinə, eyni zamanda yolboyu onları müşayiət edən polis əməkdaşlarına minnətdarlığını bildirmişdir.

Azərbaycan idmançısı Dünya Oyunlarının qızıl mükafatçısı oldu

Kolumbiyada döyüş üzrə Dünya Oyunları keçirilmişdir. Bu yarışda ölkəmizi təmsil edən karate üzrə dəfələrlə Avropa və dünya çempionu Rafael Ağayev (75 kq) qarşılaşdığı rəqiblərinin heç birinə şans verməyərək finala çıxmışdır. Həlledici görüşdə azərbaycanlı idmançı alman Noa Bitşə qalib gəlmiş (5:2) və qızıl medal qazanmışdır.

İdmançımızın inamlı qələbələrində görə kolumbiyalılar onu «Vəhşi» adlandırmışlar.

Daha bir karateçimiz Şahin Atamov (84 kq-dan yuxarı) komandamıza ikinci medal gətirmişdir. O, yarıfinalda alman Conatan Verner Horna məğlub olsa da üçüncü yer uğrunda mübarizədə türk Yaser Şahintəkini məğlub edərək bürünc medala yiyələnmişdir.

Cüdoçumuz Avropa Kubokunun qızıl medalını qazanıb

Almaniyanın Berlin şəhərində cüdo üzrə Gənclərin Avropa Kuboku oyunları keçirilmişdir. Çempionatda 55 kq çəki dərəcəsinə ölkəmizi təmsil edən cüdoçumuz Mehman Sadıqov fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxmışdır.

Finaladək inamla qələbələrini sıralayan idmançımız həlledici görüşdə macar Akos Barta ilə üz-üzə gəlmişdir. Bu qarşılaşmada da bacarığını nümayiş etdirən cüdoçumuz rəqibini məğlub etmiş və turnirin qızıl medalına yiyələnmişdir.

Digər təmsilçilərimiz Oruc Vəlizadə (60 kq) və Məmmədali Mehdiyev (81 kq) turnirin bürünc mükafatçıların sırasına düşmüşlər. Turnirin ilk günündə mübarizəyə qoşulan qız idmançılardan Aişə

Qurbanlı medalçılar sırasına düşmək şansını son anda əldən vermişdir. Yarıfinalda məğlub olan cüdoçumuz yarıçı beşinci sırada tamamlamışdır.

Yunanıstanda Yay Olimpiya Məktəbinin açılış mərasimi keçirilib

Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyinin və Beynəlxalq Olimpiya Akademiyasının (BOA) birgə təşkilatçılığı ilə Yunanıstanda məşqçi-müəllimlər, fəal gənclər və könüllülər üçün təşkil olunmuş Yay Olimpiya Məktəbi davam edir.

Avqustun 4-də Qədim Olimpiya şəhərində yerləşən Beynəlxalq Olimpiya Akademiyasında (BOA) məktəbin açılış mərasimi keçirilmişdir.

Əvvəlcə Olimpiya himni sənləndirilmişdir. BOA-nın direktoru Dionissis Gangas və BOA-nın dekani, Yunanıstandakı Peleponnese Universitetinin vitse-rektoru Konstantinos Georiadis iştirakçıları salamlamışlar. Akademiyanın

yanarına tarixi və fəaliyyəti barədə ətraflı məlumat verən natiqlər 2015-ci ildə Azərbaycanda keçiriləcək birinci Avropa Oyunlarının önəmliyini yüksək qiymətləndirmişlər. Bildirmişlər ki, Azərbaycanda Olimpiya Hərəkəti inkişafdadır. İdmançılar Olimpiya Oyunlarında uğurlu nəticələr əldə etmişlər. Bunun üçün Azərbaycanda lazımı infrastruktur mövcuddur. Bütün bunlar da ölkədə idmana göstərilən dövlət qayğısının nümunəsidir.

Azərbaycan nümayəndələri ölkəmizdə idmana göstərilən dövlət qayğısından danışıq və yüksək qonaqpərvərliyə görə BOA-nın rəhbərliyini minnətdarlıqlarını bildirmiş, respublikamızın idman ənənələri barədə tədbir iştirakçılarına ətraflı məlumatlandırmışlar.

mozaika

Qocalığı boynuna almaq qorxuludur

Alzheimer xəstəliyinin aradan götürülməsinə həsr olunmuş irimiqiyaslı tədqiqatın nəticələri açıqlanmışdır.

Tədqiqat ahılların və risk qrupuna daxil olan insanların həyatını yaxşılaşdırmağa doğru dəyişdirmək istəyən Fransa hökumətinin himayəsi altında keçirilmişdir.

Məlum olmuşdur ki, işləmək özmi və pensiyaya çıxma vaxtının təxirə salınması qocalarda ağıldankomliyin yaranmasını riskini üç faizdən bir qədər çox artırır.

Bunun üçün yarımlı milyon adam, əsasən kiçik və orta biznesin sahibləri arasında sorğu aparılmışdır. Qocalıq əldən düşənə qədər ağıl itilini qoruyub saxla-

maqda onlara daim işləmələri kömək etmişdir.

«Təbabət və Alshaymer» elmi assosiasiyasının əməkdaşi Hiter Snayder də bu faktı təsdiq edir. O demişdir: «Onlar pensiya yaşına çatana kimi işləmişlər. Gənc yaşlarından işləməyə adət etmiş belə insanlarda Alshaymer xəstəliyi riski aşağı olmuşdur».

Açıqlanmış rəqəmlər pensiyaya gec - azı 65 yaşından sonra çıxmağın faydalı olduğunu göstərir.

Tədqiqatçıların fikrincə, işləmək maddi mükafatlandırma ilə bərabər, qeyri-maddi bonuslar və benefisiyalar gətirir, ünsiyyət, kollektiv münasibətlər üçün geniş imkanlar açır. Bütün bunlar insanı qayda-qanuna və səmərəli həyat tərzinə alışdırır. Pensiyaya çıxanda da intellekti işləməyə məcbur etmək lazımdır.

Hiter Snayder söhbətini bu sözlərlə bitirir: «İdmandan başlamış əl işlərinə kimi hər sahə işə yararır. Məsələn, valideynlərim çoxdan pensiyaya çıxıblar, lakin dolğun və maraqlı həyat sürürlər və həmişə özlərinə iş tapırlar. Yerli universitetə seminarlara gedir, xeyriyyə fondunda könüllü işləyirlər».

Alshaymer xəstəliyinin yaranması səbəbləri haqqında müzakirələr təkcə Fransada deyil, Avropa İttifaqına daxil olan bütün ölkələrdə davam etdiriləcəkdir.

sağlam həyat təzi

texnologiya

“LinkedIn” populyarlaşır

«LinkedIn» peşəkar sosial şəbəkəsi rüblük hesabını dərəcə edib. Nəticə bazar gözləntilərindən yaxşı olub və onun səhmlərinin qiyməti 8% artıb. Dərc edilmiş məlumatlara əsasən, cari rübdə 367-373 milyon dollar dəyərində gəlir gözlənilir. İn-

vestorlar deyiblər ki, istifadəçi bazasının artması çox yaxşı göstəricidir, lakin bunu pula çevirməyi də bacarmaq lazımdır. Sosial şəbəkənin auditoriyası hazırda 238 milyona bərabərdir.

30 iyunda başa çatmış hesabat

dövründə şirkətin mədaxili 59% artaraq 363,7 milyon dollar olub.

«LinkedIn» sosial şəbəkəsinin istifadəçi bazası bir il ərzində 36% artıb. Bu ilin ikinci rübündə şirkətin xalis gəliri 33% artaraq 3,73 milyon dollar olub.

tam ciddi

Bir ağacın 23 dadı

Masallı rayonunun Xanalion kənd sakini, 39 yaşlı Əkrəm Cabbarov həyatındakı 150 yaşlı tut ağacının gövdəsində və budaqlarında 23 növ müxtəlif meyvə və tərəvəz bitkiləri yetişdirir.

«AzərTAC» xəbər verir ki, Əkrəm Cabbarov ikinci qrup Qarabağ müharibəsi əlilidir. 1992-1993-cü illərdə cəbhənin Çıldıran, Şınıx, Qubadlı bölgələrində erməni işğalçılarına qarşı döyüşmüşdür. Müharibədə aldığı yaralar nəticəsində əlillik həyatı yaşayan Ə. Cabbarov şəxsi təsərrüfatında mal-qara və ev quşları saxlayır. Onun tut ağacında 23 növ meyvə və tərəvəz bitkiləri yetişdirməsi isə xüsusi maraq doğurmuşdur.

Əkrəm meyvə tinglərini və kollarını, tərəvəz şitillərini tut ağacının gövdəsinə və iri budaqlarına calaq üsulu ilə köçürür və çiləmə üsulu ilə sulayır. İndi bu ağac və kollar, tərəvəz bitkiləri - moruq, özgil, xurma, naringi, kivi, giləs, alça, əncir, nar, üzüm, armud, fındıq, şaftalı, alma, xiyar bir kökdən qidalanırlar, ayrı-ayrılıqda bar verir.

Dağların ətəyindəki səssizliklə musiqi ritmlərinin harmoniyası

dayarlar

İyulun 24-də Qəbələ şəhərində V Beynəlxalq Musiqi Festivalı başlandı. Heydər Əliyev Fondunun möhtəşəm beynəlxalq layihələri sırasında xüsusi yer tutan Qəbələ festivalı 2009-cu ildən ənənəvi olaraq hər il keçirilir.

Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin yaydığı məlumatda bildirilir ki, bu musiqi bayramı müxtəlif ölkələrdən tanınmış ifaçıları, məşhur kollektivləri bir araya gətirir. Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü və rəhbərliyi altında həyata keçirilən digər mədəniyyət layihələri kimi, Qəbələ festivalı da beynəlxalq sənət aləmində geniş rezonans doğurur. Bu festival sayəsində qədim Qəbələ dünyanın musiqi xəritəsində özünəməxsus yer qazanıb. Festival günlərində Qəbələyə çoxsaylı yerli və xarici qonaqların gələcəyi nəzərə alınaraq rayonda geniş hazırlıq işləri görülmüşdü. Şəhərin küçələrində, İsmayilli-Qəbələ-Şəki avtomobil yolunun kənarında, müxtəlif hotel və istirahət mərkəzlərində festivalla bağlı plakatlar diqqəti xüsusilə cəlb edirdi.

Avqustun 6-dək davam edən festivalda Azərbaycandan və xarici ölkələrdən görkəmli musiqiçilər, bədii kollektivlər, solistlər, dirijorlar iştirak etdilər. Musiqi bayramına Rusiya, Türkiyə, Böyük Britaniya, ABŞ, İtaliya, Fransa, Koreya, İsrail, Litva, Kuba və Qazaxıstan-dan dünya şöhrətli dirijor, ifaçı və kollektivlər qatıldılar. Yerusəlim Simfonik Orkestri, Yuri Başmet və «Yeni Rusiya» simfonik orkestri, Kuba caz qrupu, Amos Talmon, Boris Berezovski, Vadim Repin, Oksana Yablonskaya, Dmitri Yablonski, Yader Benyamini, Mirko Roverelli, Karmelo Korrado Karuzo, İdil Biret, Nina Koqan, Jean Bernard Pommier, Jan Lothem Konig, Ayman Musaxacayeva, Aleksandr Solovyov, Sergey Leyferkus, Muza Ru-

bayskite, Hee Youn Choue, Mixail Qutman və başqaları musiqisevərlərə unudulmaz anlar bəxş etdilər.

Festival konsertlərində Ü.Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestri, Bakı Musiqi Akademiyasının kamera orkestri, xalq artistləri Fərhad Bədəlbəyli, Rauf Abdullayev, Murad Adıgözəlzadə, Yalçın Adıgözəlov, Murad Hüseynov, Yeganə Axundova, Mənsum İbrahimov, əməkdar incəsənət xadimi Fəxrəddin Kərimov, əməkdar artistlər Gülnaz İsmayılova, Toğrul Qəniyev, Elçin Əzizov, Fəridə Məmmədova, Səbinə Əsədova, Elçin Həşimov, Elnur Əhmədov, Sahib Paşazadə, beynəlxalq müsabiqələr laureatları Fudad İbrahimov, Yusif Eyvazov, Elvin Qəniyev, Azər Rzazadə, istedadlı gənc solistlər, muğam ifaçıları çıxış etdilər.

Festivalın iştirakçısı - «Yeni Rusiya» Dövlət Simfonik Orkestrinin direktoru Robert Buşkov azərbaycanlıların qonaqpərvərliyinə heyran olduğunu vurğulayaraq deyib: «Azərbaycan xalqının musiqi duyumu və qonaqpərvərliyi çox yüksəkdir. Əminəm ki, növbəti illərdə Qəbələ festivalını izləmək üçün dünyanın hər yerindən daha çox turist bu ecazkar məkana axışacaq. Dörd tərəfi sıx meşəliklə əhatə olunan gözəl dağların ətəyindəki səssizliklə musiqi ritmləri maraqlı bir harmoniya yaradır. Festivala ustad sənətkarlarla yanaşı, yerli və xarici gənc musiqiçilərin də cəlb olunması onların gələcək karyerası üçün çox vacibdir».

Müdrilər deyib ki...

«İllərin irəliləməsinə laqeyd qalmaq yuxılmağa tərəf əyilməkdir».

Tofiq Fikrət (1867-1915)

